

Bolagsstyrningsrapport

Utdrag ur Handelsbankens årsredovisning

2016

SVENSKA
HANDELSBANKEN

Bolagsstyrningsrapport

Handelsbanken är ett svenskt publikt aktiebolag vars aktier är noterade på Nasdaq Stockholm. Styrelsen lämnar här 2016 års bolagsstyrningsrapport. Handelsbanken tillämpar Svensk kod för bolagsstyrning.

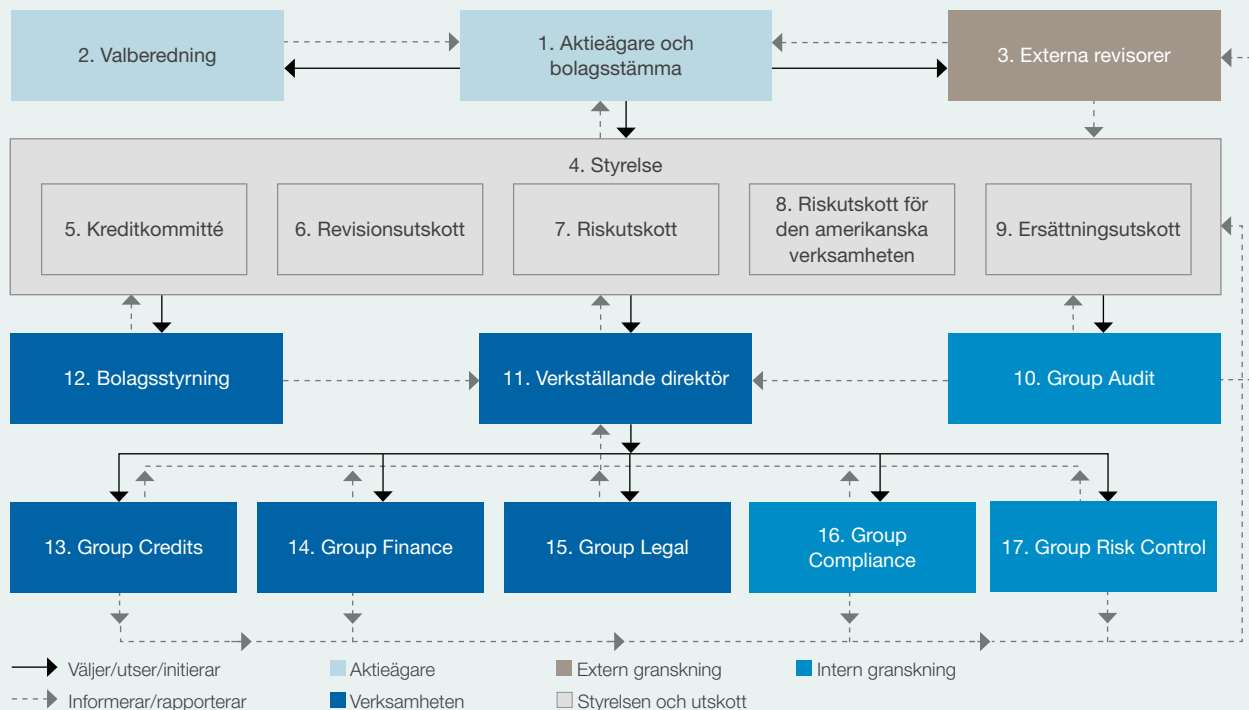
Denna bolagsstyrningsrapport utgör ett utdrag ur Handelsbankens legala årsredovisning. Bolagsstyrningsrapporten är granskad av bankens externa revisorer och granskningen har rapporterats i Revisionsberättelsen.

INNEHÅLL

STRUKTUR FÖR BOLAGSSTYRNING	48	RAMVERK FÖR KONTROLL	54
BOLAGSSTYRNING I HANDELSBANKEN	50	Verksamhetens interna kontroll	54
Bankens kultur och långsiktiga mål	50	Group Audit	54
Tillämpning av Svensk kod för bolagsstyrning	50	Group Compliance	54
Allmänt om reglering av och tillsyn över banker	50	Group Risk Control	55
AKTIEÄGARE OCH BOLAGSSTÄMMA	50	POLICYDOKUMENT	55
Aktieägares rättigheter	50	ERSÄTTNINGSPRINCIPER I HANDELSBANKEN	57
Aktieägare med större innehav	50	Grundläggande ersättningsprinciper	58
Årsstämman 2016	51	Principer för ersättning till ledande befattningshavare	58
Revisorer	51	Rörlig ersättning	58
VALBEREDNING	51	STYRELSENS RAPPORT OM INTERN KONTROLL AVSEENDE DEN FINANSIELLA RAPPORTERINGEN	59
Rekryterings- och mångfaldsarbete	51	Kontrollmiljö	59
STYRELSE	52	Riskbedömning	59
Styrelsens sammansättning	52	Kontrollaktiviteter	59
Styrelseledamöternas oberoende	52	Information och kommunikation	59
Styrelsearbetets grunder	52	Uppföljning	59
Styrelseordförande	52	STYRELSE	60
Styrelsens arbete 2016	52	SENIOR MANAGEMENT SAMT AUDIT OCH WHISTLEBLOWING FUNCTION	62
Utskotts- och kommittéarbete	52	REVISIONSBERÄTTELSE	202
BANKENS LEDNING	53		
Verkställande direktör	53		
Senior Management och ledningsstruktur	54		

Struktur för bolagsstyrning

Bolagsstyrning i Handelsbanken – en översikt

Bilden sammanfattar bolagsstyrningen i Handelsbanken. Aktieägarna beslutar vid bolagsstämman. I vissa frågor bereds aktieägarnas beslut av valberedningen. Aktieägarna utser en styrelse som i sin tur utser en verkställande direktör för att sköta den löpande verksamheten. Styrelsen organiserar inom sig olika utskott och har till sitt förfogande en enhet för bolagsstyrning. Som stöd för styrningen av banken har verkställande direktören Group Finance, Group Credits och Group Legal. Inom banken finns också ett antal kontrollfunktioner. Där till utövar aktieägarna kontroll genom de av bolagsstämman utsedda revisorerna.

1. AKTIEÄGARE OCH BOLAGSSTÄMMA

Aktieägares rätt att besluta i bankens angelägenheter utövas på bolagsstämman, som är bankens högsta beslutande organ. Varje år hålls en årsstämma som bland annat utser styrelse, styrelsens ordförande och revisorer. Den kan också besluta om hur valberedning ska utses. Se även sidan 50.

2. VALBEREDNING

Valberedningen är aktieägarnas organ för beredning av förslag till årsstämman på styrelseordförande och övriga ledamöter i styrelsen samt om arvode till ordförande och övriga ledamöter. Valberedningen föreslår även val av revisorer och arvode till dessa. Årsstämman beslutar hur valberedningen ska utses.

3. EXTERNA REVISORER

Revisorer utses av årsstämman för en period som sträcker sig till utgången av nästa årsstämma. Revisorerna är ansvariga inför aktieägarna på stämman. De granskar och lämnar en revisionsberättelse över bland annat årsredovisningen, inklusive denna bolagsstyrningsrapport och styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Revisorerna rapporte-

rar dessutom muntligen och skriftligen till styrelsens revisionsutskott hur revisionen har bedrivits och hur de bedömer ordningen och den interna kontrollen i banken. Revisorerna lämnar även en sammanfattande redogörelse för revisionen till styrelsen i sin helhet.

4. STYRELSE

Styrelsen ansvarar för bankens organisation och förvaltar bankens angelägenheter för aktieägarnas räkning. Styrelsen ska fortlöpande bedöma bankens ekonomiska situation och se till att banken är organiserad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bankens ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Styrelsen fastställer policyer och instruktioner för hur detta ska utföras samt fastställer en arbetsordning för styrelsen och en instruktion för verkställande direktören.

Av dessa centrala styrdokument framgår hur ansvar och befogenheter fördelas mellan styrelsen som helhet, utskott, kommittéer, styrelsens ordförande och verkställande direktören. Styrelsen utser verkställande direktören, vice verkställande direktörer och chef för Group Audit samt fastställer anställningsvillkor

för bland annat dessa personer. Styrelsen beslutar även om anställningsvillkoren för cheferna för Group Compliance och Group Risk Control. Ordföranden ansvarar för utvärdering av styrelsens arbete och informerar valberedningen om resultatet av utvärderingen.

5. KREDITKOMMITTÉ

Styrelsens kreditkommitté beslutar i sådana kreditärenden som beloppsmässigt överstiger den beslutandelimit som centralstyrelsen delegerat till annan enhet. Ärenden av särskild betydelse liksom krediter till styrelseledamöter och vissa personer i ledande ställning, avgörs dock av hela styrelsen. Representant från den enhet inom banken som kreditärendet gäller är föredragande i kreditkommittén.

6. REVISIONSUTSKOTT

Styrelsens revisionsutskott övervakar den finansiella rapporteringen genom att granska viktiga redovisningsfrågor och andra förhållanden som kan påverka den finansiella rapporteringens kvalitativa innehåll. Utskottet övervakar även effektiviteten i bankens och koncernens interna kontroll, interntrevision och riskhantering med avseende på den finansiella

rapporteringen samt de externa revisorernas opartiskhet och självständighet. Utskottet utvärderar revisionsinsatsen och biträder valberedningen i fråga om val av revisor. Utskottet tar även del av rapporter från bankens interna och externa revisorer.

7. RISKUTSKOTT

Styrelsens riskutskott övervakar riskkontroll och riskhantering i Handelsbankenkoncernen. Utskottet bereder beslut i styrelsen om bland annat bankens riskstrategi och risktolerans samt tar del av rapporter från Group Compliance och Group Risk Control.

8. RISKUTSKOTT FÖR DEN AMERIKANSKA VERKSAMHETEN

Styrelsens riskutskott för den amerikanska verksamheten behandlar risker i Handelsbankens samlade verksamhet i Amerika i enlighet med amerikanska regler.

9. ERSÄTTNINGSAUTSKOTT

Styrelsens ersättningsutskott utvärderar de ledande befattningshavarnas anställningsvillkor mot bakgrund av gällande marknadsvillkor. Bland utskottets uppgifter ingår också bland annat att bereda styrelsens förslag till årsstämman om riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare, att följa och utvärdera tillämpningen av dessa riktlinjer liksom att bereda styrelsens beslut om ersättningar och andra anställningsvillkor för de ledande befattningshavarna samt cheferna för Group Compliance, Group Audit och Group Risk Control. Utskottet gör även en oberoende bedömning av Handelsbankens ersättningspolicy och ersättningssystem.

10. GROUP AUDIT

Group Audit (internrevision) granskar självständigt och oberoende Handelsbankenkoncernens verksamhet och redovisning. En central uppgift för Group Audit är att bedöma och verifiera processer för riskhantering, intern kontroll och bolagsstyrning. Chefen för Group Audit utses av styrelsen och rapporterar regelbundet muntligen och skriftligen till revisionsutskottet och lämnar även en årlig sammanfattande rapportering till styrelsen i sin helhet.

11. VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Verkställande direktören utses av styrelsen att leda Handelsbankens löpande verksamhet. För verkställande direktören gäller, förutom instruktioner från styrelsen, reglerna i aktiebolagslagen och en rad andra författningar om bankens bokföring, medelsförvaltning och kontroll över verksamheten.

12. BOLAGSSTYRNING

Enheten för bolagsstyrning ser till att beslut som fattas på bolagsstämma och i styrelsen samt förändringar i lagstiftning, regelverk och bolagsstyrningskod omsätts till policydokument från styrelsen i syfte att fastställa övergripande ansvar och befogenheter. Detta förmedlas sedan vidare i organisationen, främst genom riktlinjer och instruktioner från verkställande direktören.

13. GROUP CREDITS

Group Credits ansvarar för utformningen samt upprätthållandet av bankens kreditprocess och för beredning av de större kreditärenden som beslutas av styrelsens kreditkommitté eller styrelsen i sin helhet. Chefen för avdelningen, Handelsbankens Chief Credit Officer, rapporterar till verkställande direktören och är ledamot i styrelsens kreditkommitté. Chief Credit Officer rapporterar även till styrelsen om kreditförluster och risker i kreditportföljen.

14. GROUP FINANCE

Group Finance svarar för styrsystem, rapportering, bokföring, redovisning och skatt. Avdelningen ansvarar även för koncernens likviditet, finansiering, kapital och för koncernens samlade riskhantering avseende alla andra risker än kreditrisker, försäkringsrisker, compliance-risker och operativa risker utanför avdelningen. För en utförlig beskrivning av denna riskhantering hänvisas till not K2 på sidorna 80–107. Chefen för Group Finance, Handelsbankens CFO, rapporterar till verkställande direktören samt rapporterar på verkställande direktörens uppdrag fortlöpande till styrelsens revisionsutskott, riskutskott samt om marknadsrisker, likviditet, upplåning och kapital till styrelsen i sin helhet.

15. GROUP LEGAL

Group Legal ansvarar för juridiska frågor i koncernen och tillhandahåller juridisk rådgivning till andra enheter. Avdelningen övervakar utvecklingen avseende regler, lagar, standarder och riktlinjer på Handelsbankens hemmamarknader samt organiserar en enhet som hanterar Handelsbankens myndighetskontakter. Group Legal har också ett ansvar för operativ bolagsstyrning innebärande att avdelningen verkar för att såväl beslut som fattas av verkställande direktören, som förändringar i lagstiftning och myndighetsföreskrifter och -råd avseende intern styrning, riskhantering och kontroll, omsätts till interna riktlinjer och instruktioner i syfte att fastställa ansvar och befogenheter i banken.

Mer information

Mer om bolagsstyrning i Handelsbanken finns att läsa på handelsbanken.se. Där finns bland annat följande information:

- tidigare års bolagsstyrningsrapporter från och med 2006
- bolagsordning
- information om valberedningen
- protokoll från bolagsstämmor från och med 2008.

16. GROUP COMPLIANCE

Compliancefunktionens ansvarsområde är att se till att lagar, förordningar och interna regler samt god sed och standard efterlevs inom Handelsbankenkoncernens verksamhet. Funktionen ska vara ett stöd till den affärsdrivande verksamheten och bistå vid utformning av interna regler och implementering av regelverk. Compliancefunktionen ska också identifiera och rapportera risker som avser regel efterlevnad samt kontrollera att interna regler efterlevs. En central uppgift är också att informera berörda enheter om regelverk och de risker som kan uppkomma i verksamheten till följd av bristande regel efterlevnad. Complianceansvariga har utsetts för alla affärsområden, regionbanker och de flesta centrala avdelningar samt för alla länder där banken är verksam. Det funktionella ansvaret för compliancefunktionen bärs av enheten Group Compliance. Chefen för Group Compliance rapporterar regelbundet till verkställande direktören, riskutskottet, ersättningsutskottet och styrelsen i frågor om regel efterlevnad.

17. GROUP RISK CONTROL

Den centralt placerade avdelningen Group Risk Control ansvarar för att kontrollera och rapportera koncernens alla väsentliga risker på aggregerad nivå. Ansvaret omfattar kredit- och marknadsrisker (ränte-, valutakurs-, aktiekurs- och råvaruprisrisker), operativa risker, likviditetsrisker, försäkringsrisker och risker förenade med koncernens ersättningssystem. Group Risk Control rapporterar löpande till verkställande direktören och regelbundet till riskutskottet, ersättningsutskottet och styrelsen. Chefen för Group Risk Control, Handelsbankens CRO, lämnar även fortlöpande information till CFO. Group Risk Control är direkt underställd verkställande direktören och agerar självständigt och oberoende av den kontrollerade verksamheten. Group Risk Control har det funktionella ansvaret för all riskkontroll i Handelsbanken.

BOLAGSSTYRNING I HANDELSBANKEN

Bolagsstyrning handlar om hur rättigheter och skyldigheter fördelas mellan bankens organ i enlighet med gällande lagar och regler. Bolagsstyrning innefattar också systemen för beslutsfattande och den struktur genom vilken aktieägarna direkt eller indirekt styr banken. Handelsbankens aktieägare utövar bolagsstyrning främst genom att de väljer styrelse och styrelsen utser verkställande direktör.

Grundläggande för bolagsstyrning i Handelsbanken är dels de dokument som antas av styrelsen, till exempel styrelsens arbetsordning, instruktioner till verkställande direktören och chefen för Group Audit samt kreditinstruktionen jämte policydokument för bankens verksamhet (se även sidorna 55–57), dels de instruktioner och riktlinjer som utfärdas av verkställande direktören. Dessa dokument revideras varje år, men kan vid behov justeras oftare.

Grunden för fungerande bolagsstyrning är dock inte enbart formella dokument utan också bankens företagskultur, företagsmål, arbetssätt och ersättningsystem.

En central del i styrningen av Handelsbanken är att hantera de risker som uppkommer i verksamheten. Riskhanteringen behandlas utförligt i ett separat riskavsnitt i årsredovisningen, not K2 på sidorna 80–107, i bankens Pelare 3-rapport och mer kortfattat i denna bolagsstyrningsrapport.

Bankens kultur och långsiktiga mål

Handelsbankens företagsmål är att ha bättre lönsamhet än genomsnittet för jämförbara banker på hemmamarknaderna. Det ska främst nås genom nöjdare kunder och lägre kostnader än konkurrenterna. Målet syftar bland annat till att ge aktieägarna en långsiktigt god värdetillväxt.

Handelsbanken är en fullsortimentsbank med ett decentraliserat arbetssätt, stark lokal förankring genom rikstäckande kontorsnät och långsiktighet i kundrelationerna. Bankens decentraliserade sätt att arbeta innebär i sig en stark tilltro till medarbetarnas vilja och förmåga att ta ansvar. Detta arbetssätt har konsekvent tillämpats under flera årtionden och har lett till bankens mycket starka företagskultur.

Resultatandelssystemet Oktogonen stärker medarbetarnas fokus på lönsamhet och är däri genom ett sätt att stärka en företagskultur präglad av kostnadsmedvetenhet och försiktighet. Avsättningar till Oktogonen sker om Handelsbankens lönsamhet är bättre än genomsnittet för jämförbara banker på bankens hemmamarknader (under 2016 har dock inga avsättningar gjorts på grund av den osäkerhet som under en stor del av året förelegat avseende kapitalregler).

Handelsbanken har en långsiktig syn på såväl medarbetare som kunder. Bankens önskemål är

att rekrytera unga medarbetare för en långvarig anställning i banken genom att erbjuda utvecklingsmöjligheter som gör banken självförsörjande på kompetenta medarbetare och chefer.

Denna långsiktighet gäller även bankens förhållningssätt till sina kunder. Det tar sig bland annat uttryck i ambitionen att alltid ge kunden bästa möjliga råd, utan att snegla på vad som på kort sikt är mest lönsamt för banken. Härigenom bygger banken långvariga relationer med både kunder och medarbetare.

Tillämpning av Svensk kod för bolagsstyrning

Handelsbanken tillämpar Svensk kod för bolagsstyrning utan avvikelser. Koden finns allmänt tillgänglig på hemsidan för Kollegiet för svensk bolagsstyrning.

Allmänt om reglering av och tillsyn över banker

Svenska bankers verksamhet regleras i lag och bankverksamhet får enbart bedrivas efter tillstånd från den svenska Finansinspektionen.

Regelverket för bankrörelse är mycket omfattande och beskrivs inte närmare i denna rapport. En förteckning av de mest centrala reglerna återfinns på Finansinspektionens hemsida. Handelsbankens huvudprincip är att för verksamhet utanför Sverige tillämpa såväl det svenska regelverket som värdlandets regler om de är strängare eller kräver avvikelser från svenska regler.

Finansinspektionen utövar en omfattande tillsyn över bankens verksamhet i Sverige och i alla länder där banken bedriver verksamhet i filial, det vill säga när den utländska verksamheten utgör en del av den svenska juridiska personen Svenska Handelsbanken AB. Tillsynsmyndigheter i andra länder bedriver en begränsad tillsyn över filialernas verksamhet men har full tillsyn över bankens dotterbolag utanför Sverige. Tillsynsinsatserna samordnas i ett tillsynskollegium för Handelsbanken under den svenska Finansinspektionens ledning.

Den svenska tillsynen bygger förutom på lagar och förordningar även på föreskrifter och allmänna råd från Finansinspektionen. Finansinspektionen kräver en omfattande rapportering av bland annat bankens organisation, beslutsstruktur och interna kontroll.

I Finansinspektionens arbete ingår också att systematiskt besöka olika delar av banken. Syftet är att följa upp hur banken i praktiken lever upp till villkor i lämnade tillstånd och de detaljerade regelverken i övrigt.

AKTIEÄGARE OCH BOLAGSSTÄMMA

Aktieägares rättigheter

Handelsbanken hade vid utgången av 2016 fler än 110 000 aktieägare. De har rätt att besluta i

bolagets angelägenheter på ordinarie bolagsstämma (årsstämma) eller extra bolagsstämma. I Handelsbanken finns aktier i två serier, A och B. Serie A är den helt dominerande serien och svarade vid utgången av 2016 för drygt 98 procent av alla utestående aktier. Aktie av serie A har en röst och aktie av serie B har en tiondels röst. Handelsbankens bolagsordning anger att ingen aktieägare vid bolagsstämma får rösta för mer än tio procent av det totala antalet röster i banken. Aktie av serie A respektive av serie B ger rätt till samma andel av vinsten.

För att en aktieägare ska kunna få ett ärende behandlat vid årsstämman måste hon eller han komma in med en skriftlig begäran till styrelsen i så god tid att ärendet kan tas upp i kallelsen till stämman. När sådan begäran ska vara styrelsen tillhanda framgår före stämman på bankens webbplats.

På årsstämman fattar bankens aktieägare en rad beslut av stor vikt för bankens styrning.

Aktieägarna fattar bland annat beslut om

- fastställande av resultat- och balansräkning
- vinstdisposition
- ansvarsfrihet för styrelsen och verkställande direktören avseende det gångna verksamhetsåret
- hur många och vilka som ska sitta i bankens styrelse och vilka som ska vara bankens revisorer
- arvoden till styrelseledamöter och revisorer
- riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare.

Därutöver fattar aktieägarna på en bolagsstämma beslut om eventuell ändring av bankens bolagsordning. Bolagsordningen är det grundläggande styrdokumentet för banken i vilket bland annat framgår vilken verksamhet banken ska bedriva, gränser för aktiekapitalets storlek, aktieägarnas rätt att delta på bolagsstämma och vilka ärenden som ska förekomma på årsstämman. Bolagsordningen anger även att antalet styrelseledamöter ska vara lägst åtta och högst 15. De väljs för ett år i taget. Handelsbankens bolagsordning innehåller inga bestämmelser rörande tillsättande och entledigande av styrelseledamöter eller om ändring av bolagsordningen.

Information inför bankens bolagsstämmor publiceras på handelsbanken.se/bolagsstamma. Där finns också protokoll från tidigare bolagsstämmor.

Protokollen översätts till engelska och finns tillgängliga på handelsbanken.se/ireng.

Aktieägare med större innehav

Två aktieägare hade vid utgången av 2016 mer än tio procent av rösterna: Stiftelsen Oktogonen med 10,2 procent och AB Industrivärden med 10,2 procent. Utförliga uppgifter om bankens största svenska aktieägare finns på sidan 43.

Årsstämman 2016

Årsstämman ägde rum den 16 mars 2016.

Totalt 1 667 aktieägare var företrädare på stämman. De representerade 58 procent av alla röster i banken. Vid stämman var samtliga av styrelsens ledamöter närvarande. Vidare deltog valberedningens ordförande Helena Stjernholm, och från de stämموvalda revisionsbolagen huvudansvarig revisor Anders Bäckström från KPMG AB och huvudansvarig revisor Jesper Nilsson från Ernst & Young AB. Ordförande vid stämman var advokat Sven Unger.

På stämman fattade aktieägarna beslut om bland annat följande:

- Utdelning med 6,00 kronor per aktie, varav 4,50 i ordinarie utdelning.
- Bemyndigande för styrelsen att besluta om förvärv av högst 120 miljoner aktier i banken samt avyttring av aktier.
- Bemyndigande för styrelsen att besluta om emission av konvertibler med villkor för primärkapitalinstrument. Konvertiblerna medför obligatorisk konvertering i vissa fall men ingen konverteringsrätt för innehavarna. Konvertering får som mest ge upphov till 365 miljoner aktier.
- Styrelsen ska bestå av elva ledamöter.
- Omval av nio styrelseledamöter och nyval av två styrelseledamöter, Karin Apelman och Kerstin Hessius, för tiden till nästa årsstämma.
- Val av Pär Boman till ordförande i styrelsen.
- Arvodet ska utgå till styrelsens ledamöter med: 3 150 000 kronor till styrelsens ordförande, 900 000 kronor till vice ordföranden och till övriga ledamöter 640 000 kronor. Ersättning för utskottsarbete ska utgå till varje ledamot i kreditkommittén med 335 000 kronor, i ersättningsutskottet med 130 000 kronor, i riskutskottet med 335 000 kronor, i riskutskottet för den amerikanska verksamheten med 250 000 kronor och i revisionsutskottet med 285 000 kronor. För revisionsutskottet beslöts att arvodet till utskottets ordförande ska vara 335 000 kronor. Styrel-

seledamöter som är anställda i Handelsbanken ska inte erhålla något arvode. Det noterades att arvode kan utbetalas som lön alternativt faktureras från bolag under förutsättning att det är kostnadsneutralt för banken.

Vidare beslutade aktieägarna på stämman att fastställa de riktlinjer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare som styrelsen föreslagit, nämligen följande:

- De samlade totala ersättningarna ska vara marknadsmässiga.
- Ersättning ges endast i form av fast lön, avsättning till pension och sedvanliga löneförändringar.
- Banken kan, efter särskilt beslut av styrelsen, tillhandahålla tjänstebostad.
- Rörliga ersättningsformer som bonus eller tantiem förekommer inte.
- De ledande befattningshavarna omfattas, på samma villkor som alla medarbetare i banken, av resultatandelssystemet Oktogonen.
- Pensionsåldern är normalt 65 år. Pensionsförmånerna är förmånsbaserade, premiebaserade eller en kombination därav.
- Uppsägningstiden är från befattningshavarens sida sex månader och från Handelsbankens sida högst tolv månader. Om banken säger upp avtalet senare än fem år efter inträde i gruppen ledande befattningshavare utgör uppsägningstiden högst 24 månader. Härutöver utgår ingen avgångsersättning. Andra tider må följa av kollektivavtal eller arbetsrättsliga regler.
- Styrelsen ska ha rätt att undantagsvis frågå de fastställda riktlinjerna om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl för det.

Riktlinjerna påverkar inte sådan ersättning till ledande befattningshavare som bestämts tidigare. Riktlinjerna tillämpas på verkställande direktören, övriga Executive Directors och sådana centralstyrelseledamöter i Handelsbanken som också är anställda i banken.

Revisorer

Anders Bäckström är huvudansvarig revisor för KPMG AB i Handelsbanken och ordförande i Handelsbankens revisorskollegium. Bäckström har varit auktoriserad revisor sedan 1996. Han är även revisor i Brummer & Partners, Folksam, Hoist Finance och Investment AB Öresund. Bäckström är född 1966.

Jesper Nilsson har varit auktoriserad revisor sedan 2007 och är huvudansvarig revisor för Ernst & Young AB i Handelsbanken. Härutöver är Nilsson revisor i bland annat Creades och Alecta och därtill verkställande direktör för Ernst & Young AB. Nilsson är född 1964.

VALBEREDNING

På årsstämman 2010 beslöt aktieägarna att fastställa en instruktion för hur valberedningen ska utses. Enligt beslutet ska instruktionen gälla till dess den ändras av en senare årsstämma. Av instruktionen framgår bland annat att valberedningen ska bestå av fem ledamöter: styrelsens ordförande och en representant för var och en av de fyra största ägarna i banken per den 31 augusti året före det år årsstämma hålls.

I valberedningen ska det dock inte ingå någon representant för företaget som utgör en betydande konkurrent inom något av bankens huvudområden. Det är styrelseordförandens uppgift att kontakta de största ägarna för att dessa ska utse varsin representant att jämte ordföranden utgöra valberedning. 2017 års valberedning utgörs av:

Representant	Ägare	Röstandel i % per den 31 aug 2016
Helena Stjernholm, ordförande	Industrivärden	10,2
Christian Dahl	Stiftelsen Oktogonen	10,3
Mats Guldbrand	Ägargruppen Lundberg	2,9
Bo Selling	Alecta	2,3
Pär Boman, styrelseordförande		

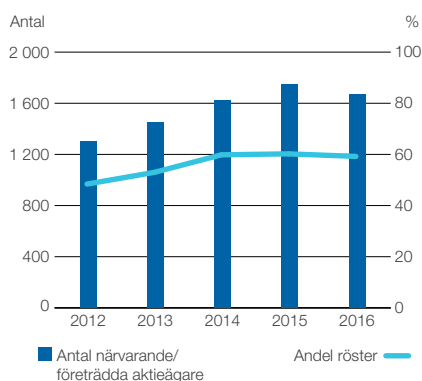
Uppgifter om valberedningens sammansättning har funnits tillgängliga på bankens webbplats sedan den 14 september 2016.

Valberedningens uppgift är att inför årsstämman den 29 mars 2017 lämna förslag på val av ordförande under årsstämman, förslag på ordförande och övriga ledamöter i styrelsen, styrelsearvode till ordföranden och övriga ledamöter samt ersättning för utskottsarbete. Vidare har Handelsbankens styrelse beslutat att förslag avseende val av och arvode till revisorer ska lämnas av valberedningen.

Rekryterings- och mångfaldsarbete

Valberedningen beaktar i sitt arbete frågor om mångfald, inklusive könsfördelning, i styrelsen. Handelsbankens styrelse har antagit en policy för främjande av mångfald i styrelsen. Policyn stadgar att för att främja oberoende åsikter och ett kritiskt ifrågasättande är det eftersträvt att styrelsen präglas av en tillräcklig mångfald vad gäller ålder, kön, geografiskt ursprung samt utbildnings- och yrkesbakgrund. Andelen kvinnor i bankens styrelse uppgår till 50 procent och andelen ledamöter av annan nationalitet än där Handelsbanken har sitt säte, uppgår till 40 procent. Till grund för sitt förslag till årsstämman lägger valberedningen även den utvärdering av styrelsen som styrelsens ordförande ombesörjer.

Närvaro på årsstämman 2012–2016

STYRELSE

Sedan aktieägarna på årsstämman 2016 utsett Pär Boman till styrelsens ordförande, utsågs Fredrik Lundberg till vice ordförande på det konstituerande styrelsesammanträdet i anslutning till årsstämman. Styrelsen utsåg samtidigt ledamöter i kreditkommittén, revisionsutskottet, riskutskottet och ersättningsutskottet. Under 2016 har styrelsen även utsett ledamöter till riskutskottet för den amerikanska verksamheten. Uppgifter om styrelsen lämnas på sidorna 60–61.

Styrelsens sammansättning

Styrelsen består av tio ledamöter efter att Frank Vang-Jensen lämnat sitt styrelseuppdrag den 16 augusti 2016. Vid styrelseval föreslår valberedningen ledamöterna. I valberedningen ingår Stiftelsen Oktogonen som också föreslår två av ledamöterna i valberedningens förslag.

Styrelsens ledamöter har en bred och omfattande erfarenhet från näringslivet och flera av ledamöterna är eller har varit verkställande direktörer i större företag och flertalet innehar uppdrag som ledamöter i styrelser för större företag. Se även sidorna 60–61. Flera ledamöter har arbetat i bankens styrelse under lång tid och är väl förtrogna med bankens verksamheter. Valberedningens förslag, inklusive de motiv valberedningen lämnat, från tidigare årsstämmor finns tillgängliga på handelsbanken.se/bolagsstamma.

Styrelseledamöternas oberoende

Svensk kod för bolagsstyrning innehåller bestämmelser om att majoriteten av de bolagsstämموvalda ledamöterna ska vara oberoende i förhållande till banken och bankledningen samt att minst två av de oberoende ledamöterna ska vara oberoende även i förhållande till aktieägare som kontrollerar tio procent eller mer av aktier eller röster i banken. Styrelsens sammansättning uppfyller kraven på oberoende enligt koden. Se även sidan 50.

Styrelsearbetets grunder

De grundläggande bestämmelserna om uppgiftsfördelningen mellan styrelse, styrelsens utskott, ordförande, verkställande direktör och Group Audit kommer till uttryck i styrelsens arbetsordning samt i styrelsens instruktioner till verkställande direktören och till chefen för Group Audit.

Styrelseordförande

Av styrelsens arbetsordning framgår bland annat att ordföranden ska se till att styrelsens arbete bedrivs effektivt och att styrelsen fullgör sina skyldigheter. I detta ligger att organisera och leda styrelsens arbete samt skapa bästa möjliga förutsättningar för dess arbete. Dessutom ska ordföranden se till att styrelsens ledamöter löpande uppdateras och fördjupas i

kunskaper om bankens verksamhet och att nya ledamöter får lämplig introduktion och utbildning. Ordföranden ska stå till förfogande som rådgivare och diskussionspartner till verkställande direktören, men också bereda styrelsens utvärdering av verkställande direktörens arbete.

Till ordförandens uppgifter hör också att vara ordförande i kreditkommittén, ersättningsutskottet, riskutskottet och riskutskottet för den amerikanska verksamheten samt att vara ledamot i revisionsutskottet. Därutöver är det ordförandens uppgift att se till att styrelsens arbete utvärderas varje år. Styrelseutvärderingen har 2016 skett genom en enkät och genom samtal mellan ordföranden och varje ledamot. Ordföranden har informerat styrelsen om utfallet av utvärderingen och har lett en diskussion i styrelsen om detsamma. Han har även informerat valberedningen om styrelseutvärderingen.

Ordföranden ansvarar för kontakterna med de större ägarna i ägarfrågor och har som ordförande i bankens pensionsstiftelse, pensionskassa samt personalstiftelse även ett övergripande ansvar för de ägarfrågor som är förknippade med aktieinnehaven i dessa.

I styrelsen förekommer i övrigt ingen annan arbetsfördelning än som följer av arbetet i styrelsens utskott.

Styrelsens arbete 2016

Styrelsen har under året haft 15 sammanträden inklusive ett längre strategimöte.

Bilden på sidan 53 visar en översikt av styrelsens arbete 2016 avseende återkommande större ärenden vid ordinarie styrelsemöten. Därutöver rapporteras vad som förekommit på utskottens sammanträden på det styrelsesammanträde som följer närmast efter respektive utskottssammanträde.

Utskotts- och kommittéarbete

Kreditkommittén

Kreditkommittén hade åtta ledamöter, styrelsens ordförande (Pär Boman, som även är ordförande i kommittén), vice ordföranden (Fredrik Lundberg), ordföranden i revisionsutskottet (Bente Rathe), verkställande direktören (Anders Bouvin och dessförinnan Frank Vang-Jensen), chefen för Group Credits (Per Beckman), samt tre av styrelsen utsedda styrelseledamöter (Tommy Bylund, Ole Johansson och Lise Kaae).

Kreditkommittén sammanträder i regel en gång i månaden för beslut i kreditärenden över viss limitnivå och som inte på grund av ärendets betydelse eller lagkrav ska avgöras av styrelsen i sin helhet. Regionbankscheferna och chefen för Handelsbanken International har under 2016 föredragit i kreditkommittén ärenden från de egna enheterna och deltagit som åhörare till övriga ärenden, i syfte att ge dem en god bild av styrelsens syn på risk. Kreditärenden som

beslutas av styrelsen i sin helhet föredras av chefen för Group Credits. Kreditinstruktionen medger att verkställande direktören och chefen för Group Credits fattar beslut i kreditärende mellan kreditkommitténs sammanträden om dröjsmål med beslut skulle innebära olägenhet för banken eller kredittagaren.

Kreditkommittén har under 2016 haft tolv sammanträden.

Revisionsutskottet

Revisionsutskottet bestod av styrelsens ordförande (Pär Boman) och tre av styrelsen utsedda styrelseledamöter (Jon Fredrik Baksaas, Ole Johansson och Bente Rathe). Bente Rathe har av utskottet utsetts till dess ordförande.

Revisionsutskottets arbetsuppgifter omfattar bland annat följande:

- Övervaka den finansiella rapporteringen samt effektiviteten i bankens interna kontroll, internrevision och riskhantering med avseende på finansiell rapportering.
- Fastställa en revisionsplan för Group Audits arbete.
- Ha regelbunden kontakt med externrevisorerna. Dessa rapporterar till utskottet om viktiga omständigheter som framkommit vid den lagstadgade revisionen, särskilt om brister i den interna kontrollen av den finansiella rapporteringen.
- Hålla sig informerad om Revisorsnämndens kvalitetskontroll.
- Beakta rapporter från Group Audit.
- Lämna en rekommendation om val av revisorer.

Alla delårsrapporter och bokslutskommunikärer går igenom av revisionsutskottet. Föredragande är verkställande direktören, CFO, chefen för Group Audit samt huvudansvariga från de revisionsbolag årsstämman utsett till revisorer.

Revisionsutskottet har under 2016 haft åtta sammanträden.

Riskutskottet

Riskutskottet bestod av styrelsens ordförande (Pär Boman, som även är ordförande i utskottet) och tre av styrelsen utsedda styrelseledamöter (Jon Fredrik Baksaas, Ole Johansson och Bente Rathe). De senare är oberoende i förhållande till banken, bankledningen och större ägare.

Riskutskottets arbetsuppgifter omfattar bland annat följande:

- Ta del av rapporter från cheferna för Group Risk Control och Group Compliance.
- Bereda styrelsens beslut om fastställande av den interna kapitalutvärderingen.
- Ta del av validering och utvärdering av det interna riskklassificeringssystemet.
- Bereda styrelsens beslut om risktolerans och riskstrategi.

- Ta del av utvärdering av de riskberäkningsmetoder som används för limitering av finansiella risker, beräkning av kapitalkrav och beräkning av ekonomiskt kapital.
- Bereda styrelsens beslut om fastställande av Handelsbankens återhämtningsplan.
- Ta del av föredragning av Group Risk Controls kvartalsrapporter.
- Ta del av föredragning av Group Compliances halvårs- respektive helårsrapport.

Chefen för Group Risk Control, tillika bankens CRO, och chefen för Group Compliance föredrar själva sina rapporter för riskutskottet. Närvarande vid riskutskottets möten är även bankens verkställande direktör, CFO samt chefen för Group Credits. Riskutskottet har under 2016 haft sex sammanträden.

Riskutskottet för den amerikanska verksamheten

Riskutskottet för den amerikanska verksamheten bestod av styrelsens ordförande (Pär Boman, som även är ordförande i utskottet) och styrelseledamoten Jon Fredrik Baksas som utsetts av styrelsen. Minst en ledamot i utskottet ska ha erfarenhet av att identifiera, bedöma och hantera riskexponeringar i stora och komplexa företag.

Arbetsuppgifterna för riskutskottet för den amerikanska verksamheten omfattar bland annat följande:

- Ta del av information från den amerikanska risk- och compliancekommittén beträffande riskprofilen och alla väsentliga risker för den samlade amerikanska verksamheten.
- Ta del av information från den amerikanska risk- och compliancekommittén beträffande riskhanteringsramverket för den samlade amerikanska verksamheten och huruvida det efterlevs.

Chefen för Group Risk Control, tillika bankens CRO, är föredragande för riskutskottet för den amerikanska verksamheten. Närvarande vid riskutskottets möten är även bankens verkställande direktör (eller den person till vilken uppgiften delegeras) och chefen för Handelsbankens filial i Förenta staterna. Riskutskottet för den amerikanska verksamheten har under 2016 haft ett sammanträde.

Ersättningsutskottet

Ersättningsutskottet bestod av styrelsens ordförande (Pär Boman, som även är ordförande i utskottet) och två av styrelsen utsedda styrelseledamöter (Ole Johansson och Bente Rathe) vilka är oberoende i förhållande till banken, bankledningen och större ägare.

Bland ersättningsutskottets uppgifter ingår att göra en oberoende bedömning av bankens ersättningspolicy och ersättningsystem. Vidare bereder ersättningsutskottet bland annat ersättningsärenden som ska beslutas av styrelsen

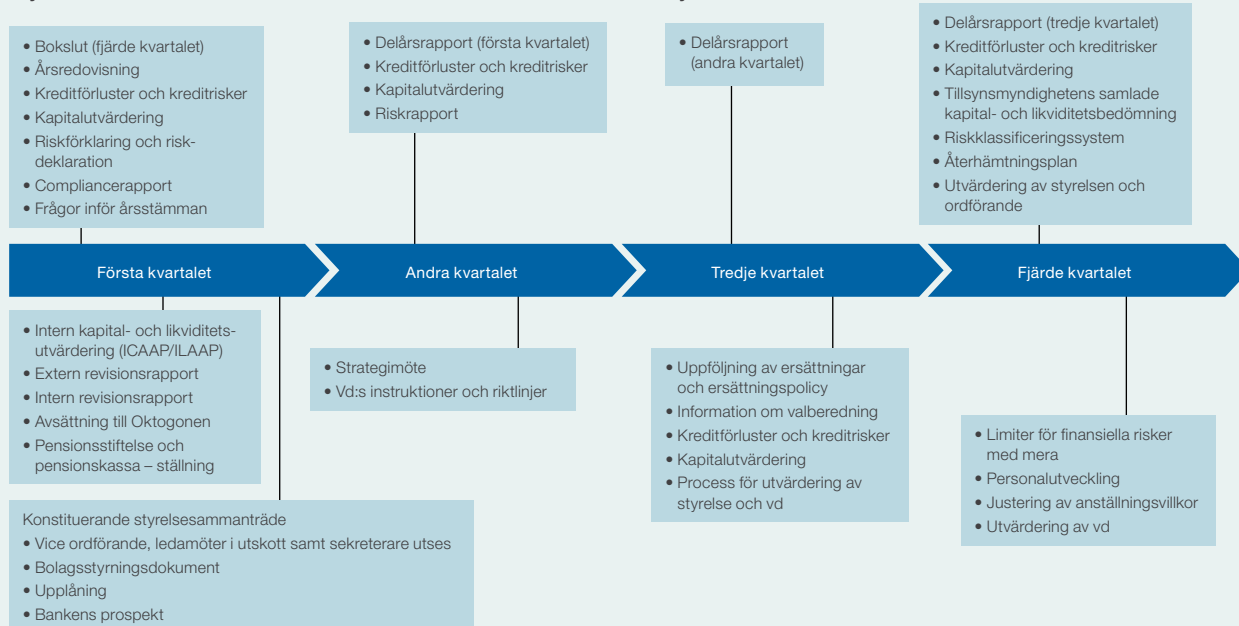
och årsstämman. Sedan aktieägarna på årsstämman beslutat om riktlinjer för ersättningsvillkor till ledande befattningshavare, beslutar styrelsen om ersättning till dessa och cheferna för kontrollfunktioner som utgörs av Group Audit, Group Risk Control samt Group Compliance. Ersättningsutskottet utvärderar årligen riktlinjerna samt ersättningsstrukturer och ersättningsnivåer i Handelsbanken i enlighet med Svensk kod för bolagsstyrning. Ett uttalande om detta från utskottet publiceras på handelsbanken.se innan årsstämman.

Ersättningsutskottet har under 2016 haft 14 sammanträden.

BANKENS LEDNING Verkställande direktör

Anders Bouvin är verkställande direktör sedan augusti 2016. Anders Bouvin är född 1958, är filosofie kandidat i ekonomi och nationalekonomi och därtill hedersdoktor vid The London Institute of Banking & Finance. Han har arbetat i Handelsbanken sedan 1985. År 2002 inträdde Anders Bouvin i det som då benämndes koncernledningen som vice verkställande direktör och chef för Handelsbanken Danmark. Därefter har Anders Bouvin varit chef för regionbanken Norra Storbritannien och Handelsbanken UK. Anders Bouvin har inga väsentliga uppdrag utanför Handelsbanken förutom som styrelseledamot i Svenska Bankföreningen. Eget och närstående innehav av aktier i banken uppgår till

Styrelsens arbete 2016¹ – återkommande större ärenden vid ordinarie styrelsemöten²

¹ Utskottens arbeten är ej redovisade i bilden.

² Vid samtliga sammanträden behandlas utnyttjande av marknadsrisklimit, likviditet och upplåning samt affärsläget.

5 000 aktier samt 42 862 aktier indirekt via resultatandelssystemet Oktogonen. Därutöver har Anders Bouvin ett innehav av konvertibler i Handelsbanken, utgivna på marknadsmässiga villkor till bankens anställda 2014. Innehavet i 2014 års konvertibel uppgår till 5 869 254 kronor som med en konverteringskurs om 114,40 kronor motsvarar 51 304 aktier.

Enligt koden ska information lämnas om verkställande direktörens egna eller närstående väsentliga aktieinnehav eller andra delägarskap i bolag som banken har betydande affärsförbindelser med. Några sådana föreligger inte.

Senior Management och ledningsstruktur

Handelsbanken arbetar sedan lång tid med en decentraliserad modell, där så gott som alla viktiga affärsbeslut fattas på de lokala bankkontoren, nära kunden. Verksamheten bedrivs i stor utsträckning i moderbolaget, men även i dotterbolag.

Kontorsrörelsen

Kontorsrörelsen är geografiskt organiserad i regionbanker; fem i Sverige, fem i Storbritannien och en i respektive Danmark, Finland, Norge och Nederländerna. Tillsammans utgör dessa länder bankens hemmamarknader. Varje regionbank leds av en chef. Regionbankerna i Storbritannien samordnas under chefen för Storbritannien (Handelsbanken UK). I Sverige har affärsstödjande funktioner samlats centralt under en stabschef.

I Danmark, Finland, Norge och Nederländerna är regionbankscheferna även landschefer. Dessa, jämte chefen för Storbritannien och landscheferna inom den internationella verksamheten utanför hemmamarknaderna, ansvarar gentemot myndigheterna i respektive land för all verksamhet banken och dess dotterbolag bedriver i landet.

Affärsområden

I Handelsbanken finns fem affärsområden. Tre affärsområden ingår i segmentet Handelsbanken Capital Markets; Pension & Life, Markets & Asset Management och Handelsbanken International. Dessa tre affärsområdens gemensamma funktioner, bland annat operations (back-office), IT-utveckling, ekonomi, personal, kommunikation, riskkontroll och compliance, samordnas under en gemensam chef. Övriga affärsområden är Stadshypotek och Handel & E-tjänster. Varje affärsområde har ett koncentrerat ansvar för sina produkter och tjänster.

I affärsområdet Pension & Life ingår bankens samlade pensionserbjudande samt dotterbolaget Handelsbanken Liv. I affärsområdet Markets & Asset Management ingår handel med finansiella instrument, corporate finance och kapitalförvaltning med dotterbolagen

Handelsbanken Fonder och Xact Kapitalförvaltning. I affärsområdet Handelsbanken International ingår all internationell verksamhet som banken bedriver utanför hemmamarknaderna. För varje land utanför hemmamarknaderna i vilket Handelsbanken bedriver verksamhet finns en landschef som rapporterar till chefen för Handelsbanken International.

Affärsområdet Stadshypotek utgörs av dotterbolaget Stadshypotek AB i vilket bolån och annan fastighetsfinansiering bedrivs. Handel & E-tjänster utvecklar tjänster för e-handel och traditionell handel under eget varumärke.

Risk Forum och Senior Management

I Handelsbanken finns Risk Forum med syfte att diskutera bankens övergripande risksituation inför styrelsens möten, samt för att säkerställa att tillräckliga riskbedömningar görs inför samtliga beslut av väsentlig karaktär. I Risk Forum ingår förutom verkställande direktören bland annat CFO och cheferna för Group Risk Control, Group Compliance och Group Legal.

Medlemmar i Risk Forum, affärsområdeschefer och chefer för regionbankerna, samt cheferna för Handelsbankens hemmamarknader, ingår i gruppen Senior Management. I Senior Management ingår även cheferna för bankens centrala avdelningar och staber. Senior Management är ett samrådsorgan för högre chefer och inte ett beslutsorgan. Ansvar och befogenheter i Handelsbanken har i stor utsträckning tilldelats enskilda befattningshavare, snarare än grupper och kommittéer. Dock förekommer kollektiva beslut i sådana kreditbeslut som fattas i kreditkommittéer och regionbanksstyrelser. Vid sådana beslut krävs dessutom enighet hos ledamöterna. Ytterligare uppgifter om Senior Management och Risk Forum återfinns på sidorna 62–63.

RAMVERK FÖR KONTROLL

Verksamhetens interna kontroll

Ansaret för intern kontroll har delegerats från verkställande direktören till chefer som är direkt underställda verkställande direktören, vilka ansvarar för den interna kontrollen inom sina respektive enheter. Dessa chefer har i sin tur delegerat ansvaret för internkontrollen till chefer som är underställda dem. Ansvaret innebär att det ska finnas ändamålsenliga instruktioner och rutiner för verksamheten och att efterlevnaden av dessa rutiner ska följas upp regelbundet. Ansvaret för den interna kontrollen och regel efterlevnaden är således en integrerad del av chefsansvaret på alla nivåer i banken.

Group Audit

Långt innan externa krav på internrevision infördes har banken haft en från linjeorganisationen fristående internrevisionsfunktion. Organisa-

tionen har centralt och regionalt placerade internrevisorer. De regionala internrevisionsavdelningarna ingår i Group Audit som utgör en sammanhållen internrevisionsfunktion. Group Audit består av cirka 100 medarbetare. Chefen för Group Audit utses av och rapporterar till styrelsen. Group Audit är således styrelsens kontrollorgan. Den valda organisationen och den långa traditionen gör att Group Audit har den auktoritet och den integritet som fordras för att de av årsstämman valda revisorerna ska kunna förlita sig på åtgärder och uppgifter från Group Audit.

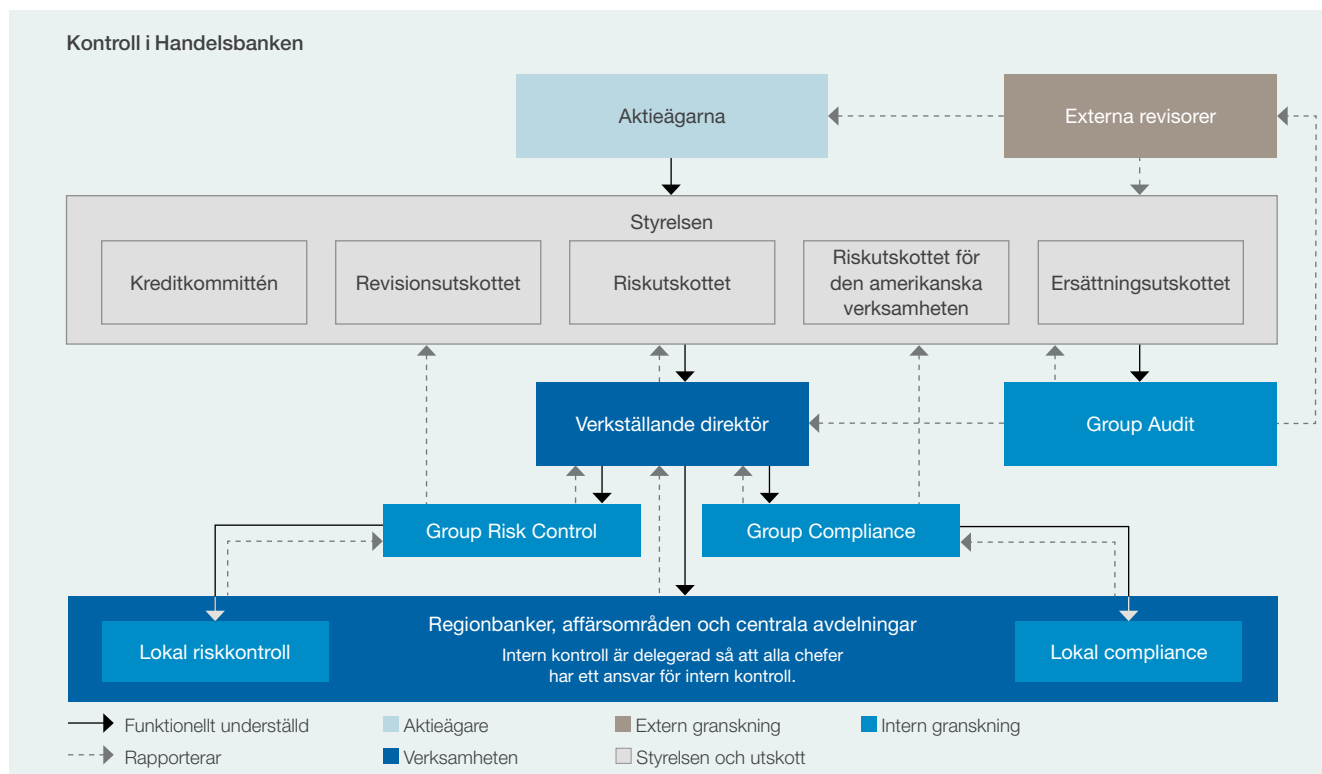
Group Audit har i uppdrag att självständigt och oberoende granska Handelsbankenkoncernens verksamhet och redovisning. I granskningen ingår att utvärdera och verifiera bankens processer för riskhantering, intern kontroll och bolagsstyrning. Uppdraget grundas på en av styrelsen fastställd policy och utförs utifrån en riskbaserad metodik i enlighet med internationellt accepterade normer utgivna av IIA (The Institute of Internal Auditors). Planerade revisionsuppgifter dokumenteras varje år i en revisionsplan som på styrelsens vägnar fastställs av styrelsens revisionsutskott. Slutsatsen av Group Audits granskning, de åtgärder som ska vidtas och statusen avseende dessa, avrapporteras regelbundet till revisionsutskottet och varje år till styrelsen i sin helhet. Chefen för Group Audit är också kontaktperson för Handelsbankens särskilda system för visselblåsare (whistleblowing).

Group Audit är regelbundet föremål för oberoende extern kvalitetsutvärdering. Därutöver gör bankens externa revisorer årligen en kvalitetsutvärdering av Group Audits arbete.

Group Compliance

Regelefterlevnad är ett ansvar för alla i koncernen. Inrättandet av compliancefunktioner centralt, för regionbanker, affärsområden och centrala avdelningar samt för varje land där banken är verksam, fritar inte någon medarbetare från ansvaret att följa de externa och interna regler som gäller för verksamheten. Compliancefunktionen ska följa upp och kontrollera att lagar, förordningar och interna regler samt god sed och god standard efterlevs inom Handelsbankenkoncernens verksamhet. Regelverken är ofta komplicerade och den enskilde medarbetarens erfarenhet kan ibland vara begränsad. Därför är möjligheten till stödjande vägledning från compliance väsentlig, och compliance ska i sin stödjande roll ge råd och stöd till ansvariga för verksamheten, biträda vid utformningen av interna regler och implementering av regelverk samt informera om nya och ändrade regler för verksamheten.

Group Compliance är en självständig enhet med det funktionella ansvaret för compliancefrågor i koncernen. Verkställande direktören

utser chefen för Group Compliance. Chefen för Group Compliance rapporterar till verkställande direktören om regelefterlevnaden i koncernen varje kvartal. Två gånger om året rapporterar chefen för Group Compliance direkt till styrelsens riskutskott om regelefterlevnaden i koncernen och en gång om året till styrelsen i sin helhet. Dessutom rapporteras väsentliga iakttagelser löpande till verkställande direktören.

Group Risk Control

Banken präglas av en tydlig ansvarsfördelning där varje del av affärsverksamheten bär det fulla ansvaret för att riskerna hanteras. Det finns en lokal riskkontroll i varje regionbank och inom de olika affärsområdena, vilka bland annat kontrollerar att riskerna ligger inom limit och är korrekt värderade. Den lokala riskkontrollen gör riskanalyser och kontrollerar att affärer inte utförs på ett sätt som medför oönskade risker. Den lokala riskkontrollen rapporterar till Group Risk Control och till verksamhetens ledning.

Group Risk Control identifierar, mäter, analyserar och rapporterar koncernens alla väsentliga risker. Här ingår att övervaka och kontrollera koncernens riskhantering och bedöma ändamålsenligheten och effektiviteten hos Handelsbankens ramverk för riskhantering. Group Risk Control övervakar också att riskerna och riskhanteringen lever upp till bankens riskstrategi och risktolerans. Group Risk Control tillsammans med lokala riskkontroller ansvarar även för kontroll av att finansiella instrument värderas korrekt. I ansvaret ligger även att se till att ledningen har tillförlitliga underlag om riskerna för att agera vid kritiska situationer. Group Risk Control har ett funktionellt ansvar för riskkontroll i Handelsbanken.

Chefen för Group Risk Control rapporterar direkt till verkställande direktören. Information lämnas även löpande till CFO. Chefen för Group Risk Control rapporterar regelbundet till styrelsens riskutskott och ersättningsutskott samt en gång årligen till styrelsen i sin helhet. Styrelsen hålls kontinuerligt informerad om väsentliga risker i banken. Group Risk Control har också hand om bankens omfattande riskrapportering till tillsynsmyndigheter.

En mer utförlig beskrivning av bankens riskhantering och kontroll framgår i not K2 på sidorna 80–107 samt i bankens Pelare 3-rapport.

POLICYDOKUMENT

Nedan sammanfattas i korthet de policydokument som styrelsen i Handelsbanken beslutat om och som är ikraft vid utgivningen av denna årsredovisning.

Kreditpolicy

Kredit får endast beviljas om kredittagaren på goda grunder kan förväntas fullgöra förbindelsen. Krediter ska normalt vara betryggande säkerställda. Handelsbanken strävar efter att dess historiskt låga kreditförlustnivå i förhållande till andra banker ska bestå och därmed bidra till bankens lönsamhetsmål samt till att bibehålla en god ställning.

Policy för oberoende riskkontroll

Handelsbanken ska ha en riskkontroll som är oberoende i förhållande till de funktioner som ska kontrolleras. Riskkontroll ska utövas beträffande alla väsentliga risker i Handelsbanken. Riskkontrollen ska dels kontrollera att alla större risker som koncernen exponeras för, eller kan förväntas komma att exponeras för, identifieras och hante-

ras av berörda funktioner, dels övervaka och kontrollera koncernens riskhantering. Riskkontrollen ska även kontrollera att varje affärsenhet övervakar samtliga för affärsenheten väsentliga risker på ett effektivt sätt. Riskkontrollen är organiserad i dels central riskkontroll, dels lokal riskkontroll. Den centrala riskkontrollen, benämnd Group Risk Control, är direkt underställd verkställande direktören.

Policy för operativa risker

Handelsbankens tolerans för operativa risker är låg. Operativa risker avser bland annat fel i interna processer, felaktiga system eller externa händelser. Operativa risker ska hanteras så att operativa förluster förblir små, både i jämförelse med tidigare inträffade förluster och med andra bankers förluster. Ansvaret för operativa risker är en integrerad del i chefsansvaret i hela koncernen.

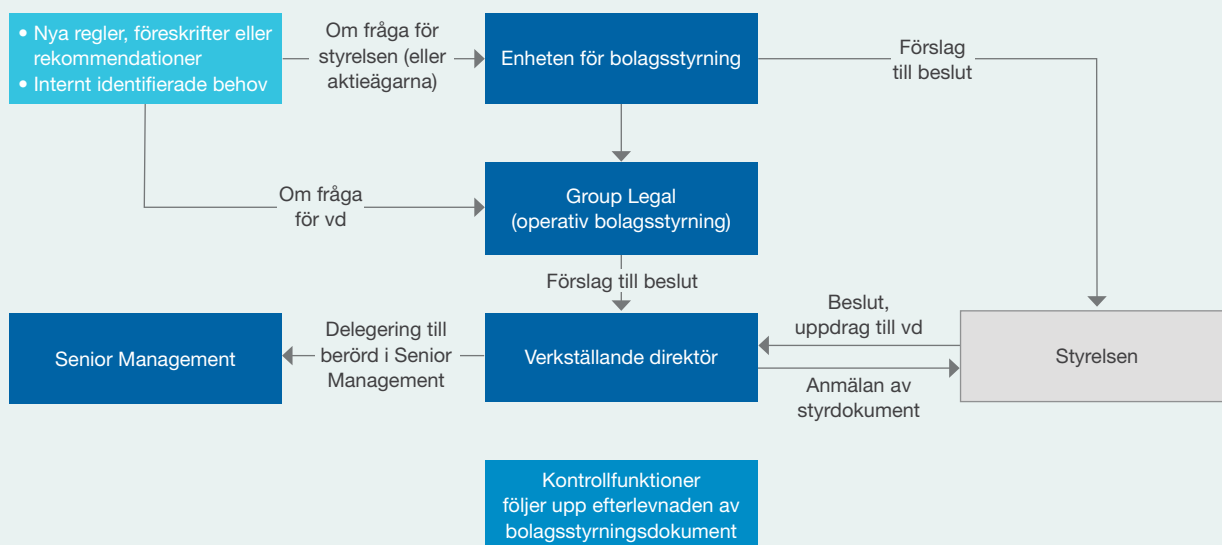
Kapitalpolicy

Syftet med kapitalpolicyn är att säkerställa att koncernens kapitalförsörjning är betryggande. Koncernen ska vid var tid vara väl kapitaliserad i förhållande till riskerna, uppfylla av styrelsen fastställda mål och av tillsynsmyndigheter fastställda kapitalkrav även i situationer av finansiell stress (se riskavsnitt i not K2 på sidorna 80–107). Handelsbankens kapitalposition ska också stödja en fortsatt hög rating hos de viktigaste ratinginstituten.

Finanspolicy

Koncernens finansiering och likviditetshantering ska säkerställa att Handelsbanken kan infria sina betalningsförpliktelser på kort och lång sikt. Koncernens upplåning ska vara väl diversifierad avseende marknad, valuta och löptid. Handels-

Tillkomst och uppföljning av bolagsstyrningsdokument – en översikt

Bilden visar en översikt över processen för att ta fram och följa upp bolagsstyrningsdokument. Det kan vara extern påverkan, bland annat nya regelverk eller interna behov, som leder till att en policy eller riktlinje behöver tas fram eller förändras. När det gäller policyer från styrelsen tar enheten för bolagsstyrning fram ett förslag till styrelsen som antar policyn. Vad gäller riktlinjer från verkställande direktören ansvarar Group Legal för att ta fram förslag som lämnas till verkställande direktören för beslut. Verkställande direktören ser till att policyer och riktlinjer implementeras och kan delegera den uppgiften till berörd i Senior Management. Bankens kontrollfunktioner har till uppgift att följa upp att dessa dokument efterlevs i organisationen.

banken ska under stressade förhållanden ha en tillräcklig likviditetsreserv för att under fastställda tidsperioder kunna fortsätta sin rörelse utan nyupplåning på de finansiella marknaderna.

Policy för finansiella risker

Med finansiella risker avses marknadsrisker och likviditetsrisker. Marknadsriskerna delas i sin tur in i ränterisker, aktiekursrisker, valutakursrisker och råvaruprisrisker. Finansiella risker ska endast förekomma som ett naturligt led i kundaffärer, i samband med Handelsbankens finansiering och likviditetshantering och i dess roll som market maker. Styrelsen fastställer genom policyn övergripande mätmetoder för finansiella risker.

Informationspolicy

Handelsbankens information ska vara korrekt, saklig och lättbegriplig. Den ska präglas av respekt för mottagaren och lämnas i rätt tid och på rätt sätt. Informationen ska bidra till att stärka Handelsbankens varumärke och förtroendet hos kunder, kapitalmarknaden och samhället i övrigt. Den information som lämnas till kapitalmarknaden ska vara korrekt, relevant, tydlig, aktuell och tillförlitlig samt i övrigt i enlighet med börsens regler. Offentliggörande av information ska ske så snart som möjligt och samtidigt till börsen, investerare, analytiker, nyhetsbyråer och övriga medier. Vid presskonferenser och dylikt ska normalt media och analytiker delta samtidigt.

Policy för hållbarhet

Policyn fastställer inriktningen för Handelsbankens hållbarhetsarbete med avseende på Handelsbankens förhållningssätt i väsentliga frågor som gäller relationen till kunder, koncernens agerande som arbetsgivare och samhällsaktör samt förhållandet till ägare och investerare. Handelsbanken ska integrera finansiell, social och miljömässig hållbarhet i hela sin affärsverksamhet.

Handelsbankens framgångar är beroende av kunders, anställdas, ägares, myndigheters och andra intressenters förtroende för att koncernen agerar på ett ansvarsfullt sätt. För att detta förtroende ska upprätthållas är öppenhet kring koncernens hållbarhetsarbete en förutsättning.

Policyn är tillgänglig på handelsbanken.se/hallbarhet.

Policy för etik

Anställda i Handelsbanken ska uppträda så att förtroendet för Handelsbanken upprätthålls. All verksamhet i koncernen ska präglas av hög etisk standard. Ekonomisk rådgivning ska utgå från kundens behov. Intressekonflikter ska identifieras och handläggas på ett för berörda parter rimligt sätt. Vid tvekan om vad som är etiskt godtagbart ska frågan diskuteras med närmaste chef. Diskriminering på grund av exempelvis kön eller religion får inte förekomma. Policyn för etik beskriver också hur anställda som misstänker oegentligheter eller andra

missförhållanden ska förfara, exempelvis med hjälp av Handelsbankens visselblåsarsystem (whistleblowing).

Policyn är tillgänglig på handelsbanken.se/hallbarhet.

Policy för hantering av intressekonflikter

Intressekonflikter är en naturlig del i en affärsdrivande verksamhet vilket innebär att denna typ av konflikter kan uppkomma inom koncernens verksamhetsområden. Det åligger varje enhetschef att löpande i sin verksamhet identifiera potentiella intressekonflikter. Identifieras en intressekonflikt ska ansvarig enhetschef i första hand se till att kundens intressen inte påverkas negativt. Är det inte möjligt ska kunden informeras om intressekonflikten.

Policyn är tillgänglig på handelsbanken.se/hallbarhet.

Policy mot korruption

Genom policyn fastslås vikten av att förebygga och aldrig acceptera korruption, samt att alltid agera vid misstanke om korruption.

Anställda i koncernen ska i all sin verksamhet i koncernen och vid utförande av andra uppdrag uppträda så att förtroendet för Handelsbanken upprätthålls och därför inte medverka vid handlingar som kan innebära muta eller annan otillbörlig påverkan.

Policyn är tillgänglig på handelsbanken.se/hallbarhet.

Policy för ersättning, pension och lämplighetsbedömning

Den totala ersättningen ska bidra till Handelsbankenkoncernens företagsmål genom att attrahera, behålla och utveckla kompetenta medarbetare, samt att säkerställa god chefsförsörjning. Handelsbanken anser att fast ersättning bidrar till en sund verksamhet och därför ska tillämpas som huvudregel medan rörlig ersättning ska tillämpas med stor försiktighet. Den totala utbetalda rörliga ersättningen under ett år får inte överstiga 0,4 procent av kärnpriärkapitalet.

Ersättning för utfört arbete fastställs individuellt. Lön fastställs lokalt i enlighet med Handelsbankens decentraliserade arbetssätt och baseras på i förväg uppställda lönegrundande faktorer. Policyn har inte någon inverkan på de rättigheter och skyldigheter som arbetsmarknadens parter har överenskommit genom kollektivavtal.

Chefen för Group HR ansvarar för tillämpningen av koncernens ersättningssystem. Kontrollfunktionerna och deras lokala enheter ska identifiera, övervaka, analysera och rapportera väsentliga risker eller brister med ersättningssystemet.

Pension är en del av den totala ersättningen till koncernens medarbetare. Den totala ersättningen ska vara marknadsanpassad. Pensionsvillkoren i de länder där koncernen bedriver verksamhet ska vara konkurrenskraftiga samt anpassade efter lagstiftning och regelverk i enlighet med de förutsättningar som gäller för respektive land.

En mer utförlig beskrivning av ersättningsprinciper i Handelsbanken finns på denna sida och detaljerade upplysningar om ersättningar i not K8 på sidorna 110–113.

Lämplighetsbedömningar vid val av styrelseledamöter till bankens dotterbolag utförs av ansvarig personalfunktion. Group HR utför lämplighetsbedömning inför beslut om tillsättning av medlemmar i Senior Management och chef för Group Audit.

Policy för den interna revisionsverksamheten

Group Audit ska utvärdera koncernens effektivitet och ändamålsenlighet avseende processer för riskhantering, intern styrning och kontroll. Revisionen ska självständigt och oberoende granska koncernens verksamhet, redovisning och styrningsprocess, att väsentliga risker identifieras och hanteras tillfredsställande och att väsentlig finansiell information är tillförlitlig, korrekt och lämnas i tid med mera. Group Audit är direkt underställd styrelsen och rapporterar till styrelsen och dess revisionsutskott samt till verkställande direktören.

Policy för hantering och rapportering av händelser av väsentlig betydelse

Händelser av väsentlig betydelse ska rapporteras till Finansinspektionen. Här avses händelser som kan äventyra moderbolagets eller dotterbolags stabilitet eller skyddet för kunders tillgångar.

Policy för bankens utnyttjande av externrevisorernas tjänster

Om de revisorer som valts på årsstämman anlitas för andra uppdrag än revision fordras att särskilda instruktioner från verkställande direktören följs. Dessutom ska det rapporteras till revisionsutskottet.

Denna policy beslutas av styrelsens revisionsutskott på uppdrag av styrelsen.

Policy för compliance (regelefterlevnad)

Compliance (regelefterlevnad) innebär efterlevnad av lagar, förordningar, myndigheters föreskrifter och interna regler samt god sed eller god standard. Handelsbanken har låg tolerans för compliancerisker. Compliancefunktionen ska med ett riskbaserat arbetssätt såväl stödja som kontrollera regelefterlevnad och även analysera brister och risker avseende regelefterlevnad.

Group Compliance är direkt underställd verkställande direktören och rapporterar till denne samt till styrelsen och dess riskutskott. Compliancefunktionen ska vara oberoende i förhållande till de funktioner som kontrolleras.

Policy för klagomålshantering

Kundansvarigt kontor ansvarar för att ta emot och hantera kundklagomål. Klagomål ska handläggas skyndsamt, seriöst och i dialog med kunden, med beaktande av gällande regler för det som klagomålet gäller.

Policy för anställdas värdepappers- och valutaaffärer

Policyn, som omfattar samtliga anställda i Handelsbankenkoncernen, både fast och tillfälligt anställda, närstående samt uppdragstagare, har till syfte att förhindra att någon som omfattas av policyn gör egna värdepappersaffärer som innebär marknadsmissbruk, missbruk av eller otillbörligt röjande av konfidentiell information enligt de regler som gäller för Handelsbanken och anställda enligt gällande lagstiftning, myndighetsföreskrifter och frivilliga överenskommelser.

Redovisningspolicy

Policyn tillämpas på Handelsbankens redovisningsfunktion. Koncernredovisningen upprättas i enlighet med IFRS, såsom de har antagits av EU, med de tillägg som följer av lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL) och av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd. Moderbolagets årsredovis-

ning upprättas i enlighet med ÅRKL och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd. Utländska verksamheter ska utöver koncernens regler även upprätta bokföring i enlighet med det regelverk som är tillämpligt i det land där de är bokföringsskyldiga.

Policy om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt iakttagande av internationella sanktioner

Policyn är baserad på lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt lagen om vissa internationella sanktioner. Handelsbanken ska inte medverka i affärer som misstänks ha en koppling till brottslig verksamhet eller som de anställda inte förstår innebörden av. Handelsbankens arbetssätt utgår från kännedom om kunden, och förståelse för kundens verksamhet. Kundkännedom ska uppnås och vidmakthållas så länge kundförhållandet består. Handelsbanken ska bevaka och följa beslut och sanktioner enligt lagen om vissa internationella sanktioner.

ERSÄTTNINGSPRINCIPER I HANDELSBANKEN

Bankens principer för ersättningar till anställda har legat fast under lång tid. Handelsbanken har generellt en låg risktolerans och anser att fast ersättning bidrar till en sund verksamhet vilket därför ska tillämpas som huvudregel. Rörlig ersättning ska tillämpas med försiktighet och förekommer endast i mycket begränsad omfattning. Rörlig ersättning tillämpas inte för bankens ledning eller för någon anställd som fattar beslut om krediter eller limiter. Det följer av Handelsbankens ersättningspolicy att risktagare (personer som väsentligen kan påverka bankens riskprofil) inte kommer att få rörlig ersättning.

Handelsbanken följer Finansinspektionens föreskrifter om ersättningssystem i kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag, vilka bland annat innehåller särskilda regler för anställda som erhåller rörlig ersättning och som bedöms ha en väsentlig inverkan på Handelsbankens riskprofil. Föreskrifterna omfattar även bestämmelser om uppskjuten ersättning. I ersättningsutskottets beredning och bedömning av styrelsens ersättningspolicy och bankens ersättningssystem deltar såväl chefer för berörda sakområden som cheferna för Group Risk Control och Group Compliance.

Nedan följer en samlad redogörelse för bankens grundläggande principer för fast och rörlig ersättning. Övriga uppgifter om ersättning som banken lämnar i enlighet med gällande föreskrifter framgår av not K8 på sidorna 110–113. Där lämnas även uppgifter om belopp avseende löner, pensioner och andra förmåner samt lön till Executive Directors.

Grundläggande ersättningsprinciper

Banken är i Sverige och i vissa andra länder part i kollektivavtal om generella anställningsvillkor under anställningstiden och pensionsvillkor efter uppnådd pensionsålder.

Bankens lönepolitik syftar till att bankens konkurrenskraft och lönsamhet ska utvecklas positivt och att banken ska attrahera, behålla och utveckla kompetenta medarbetare samt att säkerställa en god chefsförsörjning. En god lönsamhets- och produktivitetsutveckling i banken skapar förutsättningar för en positiv löneutveckling för bankens medarbetare.

Banken har en långsiktig syn på medarbetarnas anställning. Ersättning för utfört arbete fastställs individuellt för varje medarbetare och utgår i form av fast kontant lön, sedvanliga löneförmåner och pension. Lönesättningen i Handelsbanken sker lokalt. Som huvudregel fastställs lönen lokalt i lönesamtal mellan medarbetaren och dennes chef. Denna ordning har tillämpats med stor framgång under många år och innebär att chefer på alla nivåer regelbundet deltar i löneprocessen och tar ansvar för bankens lönepolitik och den egna enhetens personalkostnadsutveckling.

Lönen baseras på i förväg kända lönegrundande faktorer: arbetets art och svårighetsgrad, kompetens, prestationsförmåga och uppnådda arbetsresultat, ledarskap för de som har utvecklingsansvar för medarbetare, marknaden och som bärare av bankens kultur.

Principen om enbart fast lön gäller för 98 procent av koncernens anställda och tillämpas undantagslöst för ledande befattningshavare, alla som beslutar i bankens kreditgivning och anställda inom bankens kontrollfunktioner.

Principer för ersättning till ledande befattningshavare

Aktieägarna beslutar på årsstämman om riktlinjer för ersättning till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare. Riktlinjerna tillämpas på verkställande direktören, övriga Executive Directors och sådana styrelseledamöter i Handelsbanken som också är anställda i banken. Beträffande årsstämmans riktlinjer från 2016 hänvisas till avsnittet Årsstämman 2016 på sidan 51.

Styrelsen beslutar om ersättning till de befattningshavare som omfattas av årsstämmans ersättningsriktlinjer (med undantag för de två styrelseledamöter som är anställda i Handelsbanken), tillsammans 16 personer (per den 31 december 2016). Styrelsen beslutar också om ersättning till chefer för kontrollfunktioner och vice verkställande direktörer som ej är ledande befattningshavare.

I enlighet med årsstämmans riktlinjer utgår ersättning endast i form av fast lön och avsättning till pension samt sedvanliga förmåner som

till exempel tjänstebil. Som en del av ersättningen kan Handelsbanken även tillhandahålla en tjänstebostad efter särskilt beslut från styrelsen. Rörlig ersättning förekommer inte. Det finns inte heller avtal om avgångsvederlag. Uppsägningstiden från befattningshavarens sida är högst sex månader och från Handelsbankens sida högst tolv månader, eller, om banken säger upp avtalet senare än fem år efter inträde i gruppen av ledande befattningshavare, högst 24 månader.

Enligt årsstämmans riktlinjer är pensionsåldern normalt 65 år för nya befattningshavare. För befattningshavare som kvarstår i tjänst efter ordinarie pensionsålder gäller en ömsesidig uppsägningstid om högst sex månader.

Befattningshavarna erhåller tilldelning i Handelsbankens resultatandelssystem Oktogonen på samma villkor som alla andra anställda i banken och har även rätt att växla lön till pension på samma villkor som gäller för andra medarbetare. Ytterligare information om ersättning till ledande befattningshavare framgår i not K8 på sidorna 110–113. Arvoden från externa styrelseuppdrag för bankens räkning, ska betalas in till banken.

Inför årsstämman 2017 föreslår styrelsen riktlinjer för ersättningar och andra anställningsvillkor till ledande befattningshavare enligt följande. Riktlinjerna ska inte påverka sådan ersättning till ledande befattningshavare som bestämts tidigare.

- De samlade totala ersättningarna ska vara marknadsmässiga.
- Ersättning ges endast i form av fast lön, avsättning till pension och sedvanliga löneförmåner. Banken kan efter särskilt beslut av styrelsen, tillhandahålla tjänstebostad. Rörliga ersättningsformer som bonus eller tantiem förekommer inte.
- De ledande befattningshavarna omfattas, på samma villkor som alla medarbetare i banken, av resultatandelssystemet Oktogonen.
- Pensionsåldern är normalt 65 år. Pensionsförmåner är premiebaserade och kan utgå utöver kollektivavtalad pensionsplan.
- Uppsägningstiden är från befattningshavarens sida sex (6) månader och från Handelsbankens sida högst tolv (12) månader. Om banken säger upp avtalet senare än fem (5) år efter inträde i gruppen ledande befattningshavare, utgör uppsägningstiden högst tjugofyra (24) månader. Härutöver utgår ingen avgångsersättning. Andra tider må följa av kollektivavtal eller arbetsrättsliga regler.
- Styrelsen ska ha rätt att undantagsvis frågå de fastställda riktlinjerna om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl för det.

Dessa riktlinjer ska tillämpas på verkställande direktören, övriga Executive Directors och

sådana styrelseledamöter i moderbolaget som också är anställda i banken.

Rörlig ersättning

I Handelsbanken beslutar styrelsen om ersättningspolicy. Ersättningspolicyns huvudprincip är att ersättning ska utgå som fast ersättning. Policyn medger dock att rörlig ersättning kan utgå. Styrelsen beslutar om det slutliga beloppets storlek.

Rörlig ersättning förekommer i mycket begränsad utsträckning och endast inom Handelsbanken Capital Markets, i vissa dotterbolag med fondverksamhet och i det engelska dotterbolaget Heartwood. Rörlig ersättning tillämpas inte heller för bankens ledning eller för någon anställd som fattar beslut om krediter eller limiter.

Rörlig ersättning baseras på Handelsbankens lönegrundande faktorer och ska utformas så att den inte uppmuntrar till osunt risktagande. Det resultat som ligger till grund för rörlig ersättning belastas med faktiska kostnader för det kapital och den likviditet som verksamheten kräver. Det ska även riskjusteras.

Endast medarbetare inom enheter vars resultat byggs upp av provisioner eller sådana förmedlingsaffärer som sker utan tagande av kredit-, marknads- eller likviditetsrisk för banken, kan få rörlig ersättning. Rörlig ersättning utgår som huvudregel endast kontant (med undantag för viss uppskjuten rörlig ersättning i Heartwood enligt nedan) och utbetalningen av rörlig ersättning om 100 000 kronor eller mer skjuts upp med minst 40 procent i minst tre år. Rörlig ersättning som uppgår till särskilt höga belopp skjuts upp med 60 procent i fyra år. Uppskjuten ersättning kan bortfalla eller nedjusteras om det visar sig att förluster eller ökade risker och kostnader uppstår under uppskjutandeperioden eller i det fall utbetalning skulle bedömas oförsvarbar med hänsyn till bankens finansiella situation. I Heartwood placeras hälften av uppskjuten rörlig ersättning i Heartwoods fonder. Utbetalning och äganderätten till rörlig ersättning tillfaller den berättigade först efter utgången av uppskjutandeperioden. Ingen medarbetare kan få en högre rörlig ersättning än 100 procent av sin fasta ersättning. Rörlig ersättning för 2016 motsvarar cirka en procent av den totala summan av löner och arvoden i koncernen. Den totala utbetalda rörliga ersättningen under ett år får inte överstiga 0,4 procent av kärnprimärkapitalet.

Styrelsens rapport om intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen

Redogörelsen för Handelsbankens process för intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen grundar sig på det ramverk som tagits fram av The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). Processen har utformats för att säkerställa att bankens principer för finansiell rapportering och intern kontroll efterlevs, samt att den finansiella rapporteringen är upprättad i överensstämmelse med lag, tillämpliga redovisningsstandarder och övriga krav på noterade bolag.

Kontrollmiljö

Det grundläggande för Handelsbankens interna kontroll av den finansiella rapporteringen är den kontrollmiljö som har beskrivits tidigare i bolagsstyrningsrapporten: organisationsstruktur, ansvarsfördelning, riktlinjer och styrande dokument.

Ytterligare en del av den interna kontrollprocessen är riskbedömningen – det vill säga identifiering och hantering av de risker som kan påverka den finansiella rapporteringen samt de kontrollaktiviteter som syftar till att förebygga, upptäcka och korrigera fel och avvikelser.

Riskbedömning

En viktig del av bankens riskbedömning är de självvärderingar som årligen utförs på regionbanker, dotterbolag, centrala avdelningar och utländska enheter. Risker avseende den finansiella rapporteringen är en del av denna totalanalys.

I en självvärdering definieras vilka händelser som utgör potentiella risker för verksamheten och därefter uppskattas sannolikheten för och konsekvenserna av varje risk. Särskild hänsyn tas till risken för oegentligheter och risken för förlust eller förskingring av tillgångar. Med utgångspunkt från självvärderingen utformas en åtgärdsplan. Handelsbankens riskhantering i övrigt beskrivs i detalj i not K2 på sidorna 80–107 samt i bankens Pelare 3-rapport.

Kontrollaktiviteter

Olika kontrollaktiviteter finns inbyggda i hela processen för finansiell rapportering.

Group Finance ansvarar för koncernredovisning och koncernbokslut samt för ekonomiska och administrativa styrsystem. I avdelningens ansvar ingår även koncernens likviditet, internbank, kapitalbas, skatteanalys samt den koncerngemensamma myndighetsrapporteringen. Kapitalkraven beräknas dock av Group Risk Control. Group Finance ska vidare säkerställa att instruktioner av betydelse för den finansiella rapporteringen görs kända och tillgängliga för berörd personal. Riskkontrollen identifierar, kontrollerar och rapporterar risker för fel i bankens antaganden och bedömningar som ligger till grund för bankens finansiella rapportering.

Inom redovisnings- och controllerorganisationen sker fortlöpande avstämningar och kontroller av redovisade belopp samt analyser av resultat och balansräkningar.

De ekonomiansvariga på regionbanker, dotterbolag, centrala avdelningar och utländska enheter ansvarar för att kontrollaktiviteterna i den finansiella rapporteringen för deras respektive enheter är ändamålsenliga, det vill säga att de är utformade för att förebygga, upptäcka och korrigera fel och avvikelser, samt att de står i överensstämmelse med interna riktlinjer och instruktioner. Vid varje kvartalsbokslut intygar enheterna att nyckelkontroller har utförts och att inga differenser föreligger samt att dess balans- och resultaträkning är korrekt. Chefen för Group Finance avrapporterar status av den interna kontrollen av den finansiella rapporteringen till revisionsutskottet vid varje kvartalsbokslut.

Chefen för Group Risk Control ansvarar för att inrätta och upprätthålla en värderingskommitté. Kommitténs roll är att stödja riskkontrollen, Group Finance samt lokala risk- och ekonomifunktioner i beslutsfattande inom värderings- och redovisningsfrågor. Kommittén behandlar värdering av finansiella tillgångar och skulder, inklusive derivat som värderas till verkligt värde, samt finansiella garantier och avser såväl egna innehav som sådana som hålls för annans räkning. Kommittén ska säkerställa att värderingen följer externa regelverk, interna riktlinjer och gällande marknadspraxis.

En hög informations säkerhet är en förutsättning för en god intern kontroll av den finansiella rapporteringen. Därför finns regler och riktlinjer för att säkerställa tillgänglighet, riktighet, sekretess och spårbarhet i informationen i affärssystemen.

Som ett led i arbetet med att kvalitetssäkra den finansiella rapporteringen har styrelsen inrättat ett revisionsutskott bestående av styrelsens ordförande samt tre styrelseledamöter. Utskottet behandlar kritiska redovisningsfrågor samt de finansiella rapporter som banken lämnar. Utskottet övervakar också effektiviteten i internkontrollen, internrevisionen och riskhanteringssystemen avseende den finansiella rapporteringen. Se vidare under rubriken Utskotts- och kommittéarbete på sidan 52.

Information och kommunikation

Banken har informations- och kommunikationsvägar som syftar till att främja fullständighet och riktighet i den finansiella rapporteringen. Koncernens övergripande redovisningsinstruktion och särskilda rutinbeskrivningar för bokslutsarbetet kommuniceras till berörda medarbetare via koncernens intranät. Det system som används för finansiell rapportering omfattar hela koncernen.

Uppföljning

Group Audit, Group Compliance och Group Risk Control samt redovisnings- och controlleravdelningarna följer upp att interna policyer, instruktioner och andra styrdokument efterlevs. Uppföljningen sker på central nivå, men också på lokal nivå – inom regionbanker, dotterbolag, centrala avdelningar och utländska enheter. I den policy som styrelsen har fastställt för internrevisionen framgår att den ska granska den interna styrningen och kontrollen samt utvärdera tillförlitligheten i koncernens finansiella rapportering. Internrevisionen beskrivs närmare på sidan 54. Koncernens informations- och kommunikationsvägar följs upp kontinuerligt för att säkerställa att dessa är ändamålsenliga för den finansiella rapporteringen.

Styrelse

Namn	Pär Boman, ordförande	Fredrik Lundberg, vice ordförande	Karin Apelman, ledamot	Jon Fredrik Baksaas, ledamot	Tommy Bylund, ledamot
Invald år	2006	2002	2016	2003	2000
Född	1961	1951	1961	1954	1959
Nationalitet	Svensk	Svensk	Svensk	Norsk	Svensk
Befattning och uppdrag	Ordförande i Svenska Cellulosa AB SCA • Vice ordförande i AB Industrivärden • Ledamot i Skanska AB.	VD och koncernchef i L E Lundbergföretagen AB • Ordförande i Holmen AB, Hufvudstaden AB, AB Industrivärden, Indutrade AB • Ledamot i L E Lundbergföretagen AB, Skanska AB.	Ledamot i Biliva Livförsäkring, ömsesidigt, STINT (Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning), Swedavia AB.	Inga andra uppdrag.	Compliancechef i Handelsbanken Mellansverige.
Bakgrund	2006–2015 VD och koncernchef i Handelsbanken • 2002–2005 vice VD, chef för Handelsbanken Markets • 1998–2002 vice VD, chef för Handelsbanken Danmark.	Verksam inom Lundbergs sedan 1977 • Koncernchef i L E Lundbergföretagen AB sedan 1981.	2007–2016 Exportkreditnämnden, EKN, generaldirektör • 2001–2007 Luftfartsverket, finans- och ekonomidirektör • 1994–2001 SAAB Aircraft Leasing, vice VD • 1990–1994 SAS, Leasing & Project Finance samt Corporate Finance & Assistant Treasurer • 1987–1990 SAAB Aircraft Credit, Vice President • 1986–1987 Sven Hagströmer AB, Corporate Finance • 1981–1985 Exportkreditnämnden, EKN.	2008–2016 ledamot i GSM Association, ordförande 2013–2016 • 2002–2015 Telenor-koncernen, VD och koncernchef • 1989–2002 Telenorkoncernen, olika uppdrag inom ekonomi, ekonomistyrning och ledning • Anställd i Aker AS (1988–1989), Stolt Nielsen Seaway AS (1985–1988) och Det Norske Veritas, Norge och Japan (1979–1985).	1990–2016 ledamot i Stiftelsen Oktogonen, ordförande 2000–2016 • 1992–2016 kontorschef i Handelsbanken • Anställd i Handelsbanken sedan 1980.
Utbildning	Ingenjör och ekonomexamen	Civilekonom och civilingenjör, ekon dr hc och tekn dr hc	Civilekonom	Civilekonom och PED från IMD	Gymnasieutbildning
Ersättning 2016 ¹	4 388 750 kr	1 235 000 kr	480 000 kr	1 413 750 kr	0 kr
Kreditkommitté Deltagande	Ordförande 12/12	12/12	–	Suppleant –	12/12
Revisionsutskott Deltagande	8/8	–	–	8/8	–
Ersättningsutskott Deltagande	Ordförande 14/14	–	–	–	–
Riskutskott Deltagande	Ordförande 6/6	–	–	6/6	–
Riskutskott för den amerikanska verksamheten Deltagande	Ordförande 1/1	–	–	1/1	–
Styrelsemöten Deltagande	Ordförande 15/15	15/15	12/15 ²	15/15	15/15
Egna och närståendes aktieinnehav	44 383, varav 21 883 i indirekt innehav ³ .	50 775 000	0	0	67 026, varav 67 026 i indirekt innehav ³ . Konvertibel 2014 till nominellt belopp: 1 188 742 kr
Beroende/oberoende	Ej oberoende i förhållande till banken och bankledningen (tidigare VD). Ej oberoende i förhållande till större aktieägare (vice ordförande i AB Industrivärden).	Oberoende i förhållande till banken och bankledningen. Ej oberoende i förhållande till större aktieägare (ordförande i AB Industrivärden).	Oberoende i förhållande till banken, bankledningen och större aktieägare.	Oberoende i förhållande till banken, bankledningen och större aktieägare.	Ej oberoende i förhållande till banken och bankledningen (anställd). Oberoende i förhållande till större aktieägare.

¹ Av årsstämman beslutad ersättning. Summan av ersättningar till styrelsen uppgick 2016 till 12 321 250 kronor.

² Ledamot i styrelsen/utskottet från mars 2016.

³ Indirekt innehav av aktier i Handelsbanken via vinstandelsstiftelsen Oktogonen.

Namn	Kerstin Hessius, ledamot	Ole Johansson, ledamot	Lise Kaae, ledamot	Bente Rathe, ledamot	Charlotte Skog, ledamot
Invald år	2016	2012	2015	2004	2012
Född	1958	1951	1969	1954	1964
Nationalitet	Svensk	Finsk	Dansk	Norsk	Svensk
Befattning och uppdrag	VD Tredje AP-fonden • Ledamot i Vasakronan AB, Hemsö Fastighets AB, Trenum AB, Svensk-Danska Broförbindelsen SVEDAB AB samt Øresundsbro Konsortiet.	Ordförande i Aker Arctic Technology Inc, Hartwall Capital Oy Ab • Ledamot i Konecranes Oyj Abp.	Finansdirektör i Bestseller A/S • Ledamot i Normal A/S, Whiteway A/S och olika bolag inom Bestsellerkoncernen.	Ordförande i Ecohz AS och Cenium AS (båda bolagen är dotterbolag till Home Invest AS) • Ledamot i Polaris Media ASA, SalMar ASA, Home Invest AS och dess dotterbolag Nordic Choice Hospitality Group AS.	Banktjänsteman i Handelsbanken • Ordförande i Finansliv Sverige AB • Ledamot i Finansförbundet, Stiftelsen Oktogonen.
Bakgrund	2001–2004 Stockholmsbörsen, VD • 1999–2000 Sveriges Riksbank, vice riksbankschef • 1998 Danske Bank, VD Asset Management • 1990–1997 ABN Amro Bank/Alfred Berg • 1989–1990 Finanstidningen • 1986–1989 Riksgälden • 1985–1986 Sveriges Riksbank • 1984–1985 Statskontoret.	1975–2011 innehåft olika uppdrag inom Wärtsilä-(Metra) koncernen med ett avbrott för Valmet 1979–1981 • Koncernchef 2000–2011.	1992–2008 PricewaterhouseCoopers.	1999–2002 vice koncernchef Gjensidige NOR (VD livbolaget, ordförande Fond- och Kapitalförvaltningsbolaget) • 1996–1999 VD Gjensidige Bank AS • 1993–1996 VD Elcon Finans AS • 1991–1993 vice VD Forenede Forsikring • 1989–1991 ekonomidirektör Forenede Forsikring • 1977–1989 kredit- och ekonomichef E.A. Smith AS.	Innehåft olika positioner i Handelsbanken. Anställd sedan 1989.
Utbildning	Civilekonom	Diplomekonom	Auktoriserad revisor	Civilekonom och MBA	Ekonomiskt gymnasium
Ersättning 2016 ¹	480 000 kr	1 691 250 kr	891 250 kr	1 741 250 kr	0 kr
Kreditkommitté Deltagande	–	10/12	9/12 ²	11/12	Suppleant –
Revisionsutskott Deltagande	–	8/8	–	Ordförande 8/8	–
Ersättningsutskott Deltagande	–	14/14	–	14/14	–
Riskutskott Deltagande	–	6/6	–	6/6	–
Riskutskott för den amerikanska verksamheten Deltagande	–	–	–	–	–
Styrelsemöten Deltagande	11/15 ³	15/15	15/15	15/15	15/15
Egna och närståendes aktieinnehav	8 700	59 750	2 560	0	24 620, varav 23 904 i indirekt innehav ³ . Konvertibel 2014 till nominellt belopp: 251 744 kr
Beroende/oberoende	Oberoende i förhållande till banken, bankledningen och större aktieägare.	Oberoende i förhållande till banken, bankledningen och större aktieägare.	Oberoende i förhållande till banken, bankledningen och större aktieägare.	Oberoende i förhållande till banken, bankledningen och större aktieägare.	Ej oberoende i förhållande till banken och bankledningen (anställd). Ej oberoende i förhållande till större aktieägare (ledamot i Stiftelsen Oktogonen).

Styrelsens sekreterare och bolagsstyrning

Klas Tollstadius

Styrelsens sekreterare och bolagsstyrning • Född 1954 • Anställd i Handelsbanken 1991 • Aktieinnehav* 34 778, varav 22 497 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014: 5 617 510 kr

* Direkt innehav av aktier och konvertibler avser såväl eget som närståendes innehav.

** Indirekt innehav av aktier i Handelsbanken via vinstandelsstiftelsen Oktogonen.

Senior Management

samt Audit och Whistleblowing Function

Group Functions Executives

Per Beckman^{1,2}

Chief Credit Officer, Group Credits • Född 1962 • Anställd 1993 • Aktieinnehav* 11 974, varav 11 974 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 617 510 kr

Pål Bergström²

Chief Compliance Officer, Group Compliance • Född 1967 • Anställd 2015
• Aktieinnehav* 5 857, varav 5 857 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: –

Klas Bornälv

Head, Group Infrastructure • Född 1971 • Anställd 1997 • Aktieinnehav* 11 732, varav 11 732 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 1 188 742 kr

Anders Bouvin^{1,2}

President and Group Chief Executive • Född 1958 • Anställd 1985 • Aktieinnehav* 47 862, varav 42 862 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 869 254 kr

Michael Green

Chairman of subsidiary • Född 1966 • Anställd 1994 • Aktieinnehav* 87 672, varav 15 797 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 617 510 kr

Maria Hedin^{1,2}

CRO, Group Risk Control • Född 1964 • Anställd 2010 • Aktieinnehav* 3 741, varav 3 495 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 176 431 kr

Elisabet Jamal Bergström

Chief Sustainability Officer, Group Sustainability • Född 1968 • Anställd 1994 • Aktieinnehav* 14 011, varav 10 399 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 251 744 kr

Joakim Jansson¹

Head, Business Support Capital Markets • Född 1976 • Anställd 2006 • Aktieinnehav* 5 813, varav 5 813 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 1 188 742 kr

Johan Lagerström¹

Chief Communications Officer, Group Communications • Född 1961 • Anställd 2002 • Aktieinnehav* 9 449, varav 8 261 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 617 510 kr

Agneta Lijja^{1,2}

CIO, Group IT • Född 1961 • Anställd 1985 • Aktieinnehav* 42 038, varav 42 038 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 617 510 kr

Rolf Marquardt^{1,2}

CFO, Group Finance • Född 1964 • Anställd 2002 • Aktieinnehav* 8 491, varav 8 491 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 1 188 742 kr

Stefan Nilsson¹

Chairman of subsidiary • Född 1957 • Anställd 1980 • Aktieinnehav* 66 896, varav 66 896 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 617 510 kr

Stina Petersson¹

Chief Human Resources Officer, Group HR • Född 1965 • Anställd 1985 • Aktieinnehav* 35 109, varav 35 109 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 1 188 742 kr

Juha Rantamaa

Head, Group IT Operations & Development • Född 1964 • Anställd 2011 • Aktieinnehav* 9 854, varav 9 854 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 1 188 742 kr

Martin Wasteson²

Chief Legal Officer, Group Legal • Född 1971 • Anställd 2012 • Aktieinnehav* 1 624, varav 1 624 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: –

Oberoende av Senior Management – Audit och Whistleblowing Function

Tord Jonerot

Chief Audit Executive, Group Audit • Född 1958 • Anställd 1990 • Aktieinnehav* 23 507, varav 23 507 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 617 510 kr

Group Business Executives

Nina Arkilahti¹

CEO, Handelsbanken Finland • Född 1967 • Anställd 1995 • Aktieinnehav* 19 183, varav 11 986 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 617 510 kr

Per Elcar¹

Head, Markets & Asset Management • Född 1962 • Anställd 2002 • Aktieinnehav* 24 568, varav 7 858 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 1 188 742 kr

Magnus Ericson

Head, Handelsbanken Northern Sweden • Född 1968 • Anställd 1988 • Aktieinnehav* 21 830, varav 20 830 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 1 188 742 kr

John Hodson

Head, Handelsbanken Southern UK • Född 1961 • Anställd 2007 • Aktieinnehav* 1 673, varav 1 673 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 1 340 957 kr

Katarina Ljungqvist

Head, Handelsbanken Western Sweden • Född 1965 • Anställd 1989 • Aktieinnehav* 24 486, varav 24 486 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 617 510 kr

Simon Lodge

Head, Handelsbanken Yorkshire and North East UK • Född 1958 • Anställd 2004 • Aktieinnehav* 3 204, varav 3 204 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 769 602 kr

Nick Lowe

Head, Handelsbanken Central UK • Född 1958 • Anställd 2007 • Aktieinnehav* 1 611, varav 1 611 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 152 092 kr

Lars Moesgaard¹

CEO, Handelsbanken Denmark • Född 1968 • Anställd 1988 • Aktieinnehav* 7 532, varav 6 089 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 1 188 742 kr

John Parker

Head, Handelsbanken Northern UK • Född 1955 • Anställd 2006 • Aktieinnehav* 2 064, varav 2 064 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 769 607 kr

Louise Sander

CEO, Handelsbanken Liv Pension & Life • Född 1969 • Anställd 2013 • Aktieinnehav* 1 259, varav 1 109 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 1 188 742 kr

Göran Stille

Head, Handelsbanken South East Sweden • Född 1966 • Anställd 1987 • Aktieinnehav* 21 874, varav 11 974 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 617 510 kr

Ulrica Stolt Kirkegaard

CEO, Stadshypotek • Född 1968 • Anställd 1994 • Aktieinnehav* 14 969, varav 14 446 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 251 744 kr

Mikael Sörensen¹

CEO, Handelsbanken UK • Född 1966 • Anställd 1994 • Aktieinnehav* 5 703, varav 5 703 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 617 510 kr

Chris Teasdale

Head, Handelsbanken South West UK • Född 1970 • Anställd 2007 • Aktieinnehav* 1 729, varav 1 729 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 820 000 kr

Dag Tjernsmo¹

CEO, Handelsbanken Norway • Född 1962 • Anställd 1988 • Aktieinnehav* 14 577, varav 14 577 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 436 030 kr

Jens Wiklund¹

CEO, Handelsbanken the Netherlands • Född 1975 • Anställd 1997 • Aktieinnehav* 5 541, varav 5 541 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 835 878 kr

Pontus Åhlund

Head, Handelsbanken Central Sweden • Född 1963 • Anställd 1983 • Aktieinnehav* 44 215, varav 35 648 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 617 510 kr

Carina Åkerström¹

Deputy Group Chief Executive • Head, Handelsbanken Stockholm • Född 1962 • Anställd 1986 • Aktieinnehav* 24 753, varav 24 753 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 617 510 kr

Business Support Home Markets

Katarina Berner Frösdal

Chief Operating Officer, Handelsbanken Sweden • Född 1956 • Anställd 1979 • Aktieinnehav* 2 467, varav 2 467 i indirekt innehav** • Konvertibel 2014³: 5 617 510 kr

¹ **Executive Directors:** Omfattas av ersättningsriktlinjer i enlighet med Aktiebolagslagen.

² **Risk Forum:** Ett forum med syfte att diskutera bankens övergripande risksituation inför styrelsens möten, samt för att säkerställa att tillräckliga riskbedömningar görs inför samtliga beslut av väsentlig karaktär.

* Direkt innehav av aktier och konvertibler avser såväl eget som närståendes innehav.

** Indirekt innehav av aktier i Handelsbanken via vinstandelsstiftelsen Oktogonen.

³ Se not K38.

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Svenska Handelsbanken AB (publ)
Org nr 502007-7862

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Svenska Handelsbanken AB (publ) för år 2016. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 7–201 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om års-

redovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Förvaltningsberättelsen och bolagsstyrningsrapporten är förenliga med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar, och bolagsstyrningsrapporten är i överensstämmelse med lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

SÄRSKILT BETYDELSEFULLA OMRÅDEN

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Kreditgivning och reservering för kreditförluster

Detaljerade upplysningar och beskrivning av området lämnas i årsredovisningen och koncernredovisningen. Kreditriskexponeringar och dess hantering beskrivs i not K2 från sid 82. Redovisade kreditförluster specificeras i not K10. Upplysningar avseende moderbolaget finns i not M2 och M10. För området relevanta redovisningsprinciper för koncernen beskrivs i not K1, avsnitt 9 på sid 74. Av not M1 framgår att moderbolagets redovisningsprinciper avseende kreditgivning och reservering för kreditförluster överensstämmer med koncernens redovisningsprinciper.

Beskrivning av området

Handelsbankens affärsmodell fokuserar på att ta kreditrisker i kontorsrörelsen. Av modellen följer att koncernen endast tar kreditrisker som är i linje med koncernens restriktiva syn på risk. Alla övriga risker, som till exempel marknadsrisker och likviditetsrisker, eftersträvar koncernen att så långt som möjligt begränsa.

Moderbolagets kreditportfölj uppgår till 1 710 601 mkr per 31 december 2016, vilket motsvarar 90 procent av moderbolagets totala tillgångar. Moderbolagets totala kreditriskexponering, inklusive åtaganden utanför balansräkningen, uppgår till 2 383 944 mkr, vilket motsvarar 126 procent av moderbolagets totala tillgångar. Moderbolagets reservering för kreditförluster uppgår till -1 730 mkr.

Koncernens kreditportfölj uppgår till 2 380 972 mkr per 31 december 2016, vilket motsvarar 91 procent av koncernens totala tillgångar. Koncernens totala kreditriskexponering, inklusive åtaganden utanför balansräkningen, uppgår till 2 967 402 mkr och motsvarar 113 procent av koncernens totala tillgångar. Koncernens reservering för kreditförluster uppgår till -1 724 mkr.

Reservering för kreditförluster i moderbolaget och koncernen motsvarar företagsledningens bästa uppskattning av potentiellt uppkomna förluster i kreditportföljerna per balansdagen. Reserveringen beräknas antingen på individuell basis för förfallna krediter eller på kollektiv basis för grupper med likartade krediter. 95 procent respektive 94 procent av redovisade kreditförluster utgörs av specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar i moderbolaget respektive koncernen.

Till följd av att den största delen av moderbolagets och koncernens verksamhet utgörs av kredithantering och att kreditriskexponering utgör

moderbolagets och koncernens dominerande risk samt till följd av den inneboende osäkerhet som finns i redovisning av avsättningar för kreditförluster då de bygger på bedömningar av företagsledningens av ett stort antal interna och externa observationer inklusive uppskattningar av framtida kassaflöden och den osäkerhet som är kopplat till bedömningen av dessa kassaflöden, har detta område bedömts vara det mest betydelsefulla området i revisionen av Handelsbanken.

Hur området har beaktats i revisionen

Vi har testat utformning och effektivitet i moderbolagets och koncernens nyckelkontroller i kreditprocessen inklusive kreditbeslut, kreditgranskning, ratingklassificering samt identifiering och fastställande av krediter som ska reserveras för. Testade kontroller utgörs av såväl manuella kontroller som automatiska kontroller i applikationssystem. Vi har även testat generella IT-kontroller inklusive behörighetshantering för dessa system.

Vi har utmanat de bedömningar av återvinningsvärdet av framtida kassaflöden för specifika reserveringar gjorda för individuellt värderade krediter som gjorts av kontorschefer, regionbankschefer, centrala kreditavdelningen och företagsledningen.

För krediter som är värderade med kollektiva reserveringsmodeller har vi utmanat antagandena i modellerna. Vi har också stickprovsvis kontrollerat indata i modellerna och riktigheten i beräkningarna.

Vi har bedömt de omständigheter som presenteras i upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen och om informationen är tillräckligt omfattande som beskrivning av företagsledningens bedömningar.

Vi har också utvärderat det granskningsarbete som genomförs av Handelsbankens internrevision.

Värdering av finansiella instrument där marknadspriser saknas

Detaljerade upplysningar och beskrivning av området lämnas i årsredovisningen och koncernredovisningen. Finansiella instrument värderade till verkligt värde beskrivs i not K40 för koncernen och M34 för moderbolaget. För området relevanta redovisningsprinciper för koncernen beskrivs i not K1, avsnitt 8 på sid 73. Av not M1 framgår att moderbolagets redovisningsprinciper avseende finansiella instrument värderade till verkligt värde överensstämmer med koncernens redovisningsprinciper.

Beskrivning av området

Handelsbanken har finansiella instrument som värderas till verkligt värde via resultaträkningen, där aktuella marknadspriser saknas varför verkligt värde bestäms utifrån värderingsmodeller som bygger på marknadsdata. Dessa finansiella instrument kategoriseras i nivå 2 enligt IFRS värderingshierarki. Handelsbanken har i begränsad omfattning finansiella instrument vars värdering till verkligt värde bestäms utifrån värderingsmodeller där värdet påverkas av indata som inte går att verifiera med externa marknadsuppgifter. Dessa finansiella instrument kategoriseras i nivå 3 enligt IFRS värderingshierarki.

Moderbolaget har finansiella tillgångar och finansiella skulder i nivå 2 om 95 957 mkr respektive 60 286 mkr. Finansiella tillgångar och skulder i nivå 3 uppgår till 2 354 mkr respektive 762 mkr. Finansiella tillgångar och skulder i nivå 2 motsvarar sammanlagt 8 procent av moderbolagets totala tillgångar medan finansiella tillgångar och skulder i nivå 3 motsvarar 0,2 procent av totala tillgångar.

I koncernen uppgår motsvarande belopp till 94 270 mkr respektive 37 533 mkr avseende finansiella tillgångar och finansiella skulder i nivå 2 och 2 616 mkr respektive 762 mkr avseende finansiella tillgångar och finansiella skulder i nivå 3. Finansiella tillgångar och skulder i nivå 2 motsvarar därmed sammanlagt 5 procent av koncernens totala tillgångar medan finansiella tillgångar och skulder i nivå 3 motsvarar 0,1 procent av totala tillgångar.

Merparten av koncernens derivatkontrakt, däribland ränteswappar och olika typer av linjära valutaderivat, samt företagsobligationer utgör finansiella instrument i nivå 2. Företagsobligationer och derivatkontrakt i nivå 2 värderas med värderingsmodeller som bygger på marknadsräntor och andra marknadspriser.

Finansiella instrument i nivå 3 vilka uppgår till relativt låga belopp utgörs främst av onoterade aktier i gemensamägda verksamheter med anknytning till Handelsbankens affärsverksamhet och placeringstillgångar i

försäkringsrörelsen som ingår i underlaget för beräkning av avkastningsdelning i försäkringsrörelsen och redovisas därmed inte direkt i resultaträkningen.

Värderingen av finansiella instrument i nivå 2 innefattar bedömningar av företagsledning, eftersom de värderas med hjälp av modeller. Mot denna bakgrund har dessa finansiella instrument bedömts vara ett särskilt betydelsefullt område.

Hur området har beaktats i revisionen

Vi har testat nyckelkontroller i värderingsprocessen, innefattande företagsledningens fastställande och godkännande av antaganden och metoder som använts i modellbaserade beräkningar, kontroller av datakvalitet samt förändringshantering avseende interna värderingsmodeller. Testade kontroller utgörs av såväl manuella kontroller som automatiska kontroller i applikationssystem. Vi har även testat generella IT-kontroller inklusive behörighetshandling för dessa system.

Vi har engagerat våra interna värderingsspecialister i syfte att utmana de metoder och antaganden som använts vid värderingen av finansiella instrument där marknadsvärden saknas.

Vi har bedömt metoderna i värderingsmodellerna mot värderingsriktlinjer och branschpraxis.

Vi har jämfört använda antaganden med lämpliga referensvärden och priskällor och undersökt betydande avvikelser. Vi har också kontrollerat riktigheten i beräkningarna genom att stickprovsvis utfört egna oberoende värderingar.

Vi har bedömt de omständigheter som presenteras i upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen och om informationen är tillräckligt omfattande som beskrivning av företagsledningens bedömningar.

Vi har också utvärderat det granskningsarbete som genomförs av Handelsbankens internrevision.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Det tryckta årsredovisningsdokumentet innehåller även annan information än den formella årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1–5 och 218–219. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och

verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra

uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.

- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi har en skyldighet att informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. I förekommande fall har vi också en skyldighet att informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Vi måste också förse styrelsen med ett uttalande om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan eller när, i ytterst sällsynta fall, vi bedömer att en fråga inte ska kommuniceras i revisionsberättelsen på grund av att de negativa konsekvenserna av att göra det rimligen skulle väntas vara större än allmänintresset av denna kommunikation.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Svenska Handelsbanken AB (publ) för år 2016 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsd i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorsd i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, lagen om bank- och finansieringsrörelse, lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med

rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsd i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionsd i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Stockholm den 16 februari 2017

KPMG AB

Anders Bäckström
Auktoriserad revisor

Ernst & Young AB

Jesper Nilsson
Auktoriserad revisor

